Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 185 | Łódź, Wtorek, 9 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ז׳ מנחם אב תרצ״ב | № 185

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלער מוז ווערען קאנצלער

אזוי שרייבט די נאציאנאל-סאציאליסטישע פרעסע

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

מיט׳ן צוריקקומען פון קאנצלער פאפען קיין בערלין האבען זיך אנגעהויבען בעראטונגען וועגען צוזאמענשטעל פון דער נייער דייטשער רעגירונג. שליימער האט אפגעהאלטען עטליכע קאנפערענצען מיט היטלער׳ן.

דער מלוכה-פרעזידענט הינדענבורג האלט, אז ס׳דארף ווידער געשאפען ווערען א פאך-רעגירונג.

אויף דעם „שרייבט דער היטלערישער" אנגריף אז די נאציאנאל-סאציאליסטען וועלען נישט אנטייל בעהמען אין קיין פאכמענישער רעגירונג, היטלער וועט קעמפען ביז ער וועט בעקומען די גאנצע מאכט, היטלער שרייבט די צייטונג, מוז ווערען קאנצלער.

היינט דינסטאג קומט פאר א זיצונג פון מיניסטערען-ראט וועגען אנבעהמען מיטלען געגען טעראר.

2 זעלבסטמארדען אין צאפאט

דאנציג, 8 (ספ. טעל.)

אין צאפאט האט זיך פערסמט דער ווינער איינוואוינער וולאדיסלאוו קאהן, דעמזעלבען טאג האט זיך דערשאסען דער ביהגאשטשער זשי נאר ליסט עריק לעווענטאל, ווי מען שמועסט איז די סיבה פון די זעלבסטמארדען די וואס ביידע האבען פערשפילט געלד אין קארטען.

שרעקליך פערברעכען ביי א יודישען שוסטער אין ווארשא

אנ׳ארבייטער ברעכט אויס די אויגען פון זיין בעל-הבית און בעגעהט זעלבסטמארד

ווארשא, 8 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אין דער יודישער געגענד אין ווארשא איז היינט פארגעקומען א שרעקליך פערברעכען. אויף מוראנאווסקא 9 געפינט זיך די שוסטער-ווארשטאט פון 42-יעהריגען יצחק נאושיצער, ביי וועלכען האט געארבייט אלס שוסטער-ארבייטער דער 25 - יעהריגער לייב בלאטמאן.

מיט דעם דאזיגען בלאטמאן איז מיט 2 יאהר צוריק געשעהן אנ׳אומגליק, בעת׳ן עפענען א פלאש ביער איז איהם א שטיק גלאז אריין אין אויג און ער האט פערלוירען אנ׳אויג, פון דעמאלט אן האט ער אנגעהויבען קרענקען און צוליב דעם האט איהם נאושיצער געקינדיגט פון דער ארבייט, היינט איז בלאטמאן געקומען אין דער שעפ און בעגאסען נאושיצערן מיט 2 פלאשען וויטריאל, דאן איז ער ארויף אויפ׳ן דריטען שטאק זיך פון דארט אראפגעווארפען און דער-הרג׳עט געווארען אויפ׳ן ארט. ביי נאושיצער׳ן זענען אויסגעברענט ביידע אויגען און האט בעקומען שווערע וואונדען אויפ׳ן גאנצען קערפער.

נייער שטרייק פון די קוילען-ארבייטער אין בעלגיען

בריסעל, 8 (ספ. טעל.)

דער קאנגרעס פון די בערג-ארבייטער אין בריסעל האט בעשלאסען צו פראקלאמירען פון היינט אן א גענעראל-שטרייק אין קוילען-ראיאן. דער שטרייק פון די בעלגישע קוילען-גרובען-ארבייטער הויבט זיך אלזא ערשט אן.

אויף א מאטאציקל פון א״י קיין פוילען!

ווארשא, (יט״א) קיין ווארשא זענען געקומען צוויי-מיטגלידער פון א״י׳דיגען ארבייטער-ספארט-קלוב „הפועל" חפץ און גראסמאן. די רייזע פון ארץ-ישראל קיין פוילען האבען זיי דורכגעמאכט אויף א מאטאציקל. פון ארץ-ישראל זענען זיי ארויסגעפאהרען דעם 7-טען יולי. פון ברינדיזי דעם ערשטען איטאליענישען פארט, האבען זיי אויפ׳ן מאטאציקל דורכגעשניטען גאנץ איטאליען. דורכגעפאהרען די שווייץ, עסטרייך, טש כאסלאוואקיען און דעם 7-טען אויגוסט אנגעקומען קיין פוילען.

אין ווארשא פערברענגען די הפועל-מאטאציקליסטען איייניגע טעג. נאכדעם פאהרען זיי אפ צוריק קיין א״י דורך דייטשלאנד, האלאנד, בעלגיע און פראנקרייך. פון מארסעל ביז ביירוט (סיריען) פאהרען זיי מיט דער שיף און פון ביירוט ביז תל-אביב, ווי בכלל די גאנצע צוריקרייזע אויף דער יבשה, מאכען זיי ווידער דורך אויפ׳ן מאטאציקל.

האנדווערקער-פאריין אין דער פוילישער רעפובליק
אפטיילונג אין לאדז, פעטריקאווער 64.
2-טע און לעצטע ווארנונג
צום מאגאזין-שניידער-מייסטער-פאראיין, פאמארסקא 53!
אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע, וועלכע איהר פיהרט, נישט פערשטענדיגענדיג זיך מיט אונז, און בענוצט ווילדע טעראר-אקטען לגבי אונזערע מיטגלידער, וועלענדיג אנווארפען אייערע בעשלוסען, ווארנען מיר אייך צום לעצטען מאל. אז מיר וועלען אננעהמען געגען אייך אלע מיטלען, וועלכע זאלען פאראליזירען די דאזיגע „ארגאניזאציאנעלע ארבייט". מיר שטרייכען אונטער, אז מיר וועלען זיך פאר גארנישט נישט אפשטעלען, אום צו שיצען די אינטערעסען פון אונזערע מיטגלידער.
אכטונג, מיטגלידער! היינט, דינסטאג, ד. 9. אויגוסט, פינקטליך 8 אוונד – א גרויסע מיטגלידער-פערזאמלונג.
אלע מוזען קומען! 4744 די פאך-קאמיסיע.

א פאבריק פון זאדע-וואסער
געלעגענהייטליך צו פערקויפען אדער ציצוטרעטען אלס שותף. צו ערפאהרען אין אדמיניסטר. 4699

ENGLISH
פאראנפענגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור
ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. – אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

די פערוואלטונג, ארדינאטארען, אסיסטענטען, ווי אויך דער כלל דאקטוירים און מיטארבייטער פון יודישען שפיטאל א.נ. פון פאזנאנסקי מעלדען וועגען שמערצליכען פערלוסט צוליב׳ן טויט פון הויפט-דאקטאר און ארדינאטאר פון דער אינערליכער אפטיילונג
נ״ע סעווערין
סטערלינג
דאקטאר מעדיצין
פרעזעס פון לאדזער דאקטוירים-געזעלשאפט
פראפעסאר פון היגיענע אין דער „ווֹאלנא ווּשעכניצא"
מיטגליד-קארעספאנדענט פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע אין קראקא
עהרען - מיטגליד פון פיל אנדערע וויסענשאפטליכע געזעלשאפטען א. א. וו.
דער פערשטארבענער האט אין פערלויף פון זייגע 38 יאהר טיפען און אלזייטיגען וויסען און אונערשעפליכער ענערגיע, זיך געווידמעט מיט דער גרעסטער איבערגעבענהייט דעם שפיטאל, אין וועלכען ער האט געשאפען א מוסטערהאפטע אינערליכע אפטיילונג פאר׳ן וואוהל פון די ליידענדע און א צענטער פון וויסענשאפטליכער ארבייט פאר עטליכע געגעראציעס דאקטוירים און סטודענטען.
כבוד און רוהם דעם אנדענק פון גרויסען דאקטאר און געזעלשאפטליכען טוער.
4743

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
אורעלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז- און אורין-קראנקהייטען
האט זיך איבער-געצויגען אויף ציגעל-גאס 8 (פריהער 40) טעל. 236-90.
עמפפאנגס-שעה׳ן פון 9–10 פריה און 6–8 אוו.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוונד.

ג׳ ה״ה גנבים!
ביטע אפצוגעבען די גנבה, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אויף פולנאצנע 5 געגען גרויסע בעלוינונג
— דיסקרעציע געזיכערט —
די וועקסלען זענען געווארן ערקלערט פאר אונגילטיג.
4738 טעלעפאן 139-43

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

פאר גאלד, בריליאנטען
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פעטריקאווער 7

פארק
Helenów
היינט 8.30 אוונד היינט
גרויסער סימפאנישער קאנצערט בענעפיס פון ארקעסטער
סאליסט: מישא פאזנאנסקי (פידעל)
פרייזען פון בילעטען צוזאמען מיט׳ן פראגראם –.1 זל.
דיר. סעוו. פיעטרושקא (ארקעסטער אין פולען צוזאמענשטעל)
אין פראגראם: צוו. אנד. די פאטעטישע סימפאניע פון טשייקאווסקי. פידעל-קאנצערט פון בעטהאווען מיט דער בעגל. פון ארקעסטער, אובערטורע פון אפ. „טאנהויזער" פון וואגנער.
אין פאל פון א נישט-גינסטיג וועטער קומט דער בענעפיס פאר מארגען, מיטוואך.

באמבעז = אנפאלעז אין דייטשלאנד

די היטלעריסטעז האבעז בעשלאסעז אויסצופיהרעז טעראר=אקטעז אויף געגנערישע אנפיהרער

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

די סאציאליסטישע פרעסע טיילט מיט, אז די הויפט-קווארטיר פון היטלערס ארמעע האט צוגעגרייט א פלאן פון מאביליזאציע פאר די נאציאנאל-סאציאליסטישע באיובקעס אין דער נאכט פון 31 יולי אויפן 1 אויגוסט דאס הייסט באלד נאך די וואהלען, אין דער לעצטער מינוט האט מען אבער פון דעם פלאן רעזיגנירט און בעשלאסען איבערצוגעהען צום אינדיווידועלען פאליטישען קאמף, דורך פאליטישען טעראר געגען טוער פון די געגנערישע לאגערן. ס'איז א כאראקטעריסטישע זאך, אז די היטלערישע מאכט האט ארגאניזירט א ספעציעלען פערבינדונגס-אפאראט, וועלכער האט געדארפט האלטען שטרענג בסוד די פלענער פון דער הויפט-קווארטיר. די בעפעהלען פון דעם הויפט-שטאב קענען פונאנדערגעשיקט ווערען נאר מונדליך דורך מאטאציקליסטען, וועלכע האבען דעם צוטרוי פון דער פארטיי.

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

אין קאסעל איז נעכטען געקומען צו א געשלעג צווישען די מיטגלידער רון אייזערנעם פראנט און דער קאמוניסטישער באיובקע, 5 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

קעניגסבערג, 8 (ספ. טעל.)

די פאליציי האט פערענדיגט די אויספארשונג וועגען דעם בעקאנטען אנפאל אויף דער רעדאקציע פון דער „קעניגסבערגער פאלקסצייטונג". די שולד פון די היטלעריסטען איז דערוויזען געווארען. 21 היטלעריסטען איז דערוויזען געווארען דער אנטייל אין די אנפאלען.

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

אונבעקאנטע פערזאנען האבען געווארפען א גראנאט אין דעם שויפענסטער פון דעם פערלאג „אויבערשלעזישער רונדשוי" אין ראטשיבאר. די גרויסע שויב איז צובראכען געווארען, אין דערזעלבער צייט האט מען געווארפען א האנד-גראנאט אין דער צענטראלע פון דער קראנקען-קאסע. דער גראנאט האט נישט אויפגעריסען.

קעניגסבערג, 8 (ספ. טעל.)

די „פוילישע טעלעגראפען-אגענטור" טיילט מיט, אז אין פערשידענע שטעט פון מזרח-פרייסען האט מען אין די יודישע געשעפטען אויסגעהאקט די שויפענסטער.

קעניגסבערג, 8 (ספ. טעל.)

דא איז אויסגעפיהרט געווארען א באמבען-אנפאל אויף דעם בנין פון רייכסבאנק אפטיילונג אין לעק.

אין היידערסדארף האט אויפגעריסען א באמבע פאר'ן הויז פון סאציאליסטישען אנפיהרער אלעקסאנדער קאופמאן.

אויך אין קניגניף און אין גאלטאו זענען אויסגעפיהרט געווארען באמבען - אנפאלען אויף סאציאליסטישע אנפיהרער.

א פאטאלער טעות פון ארטילעריע

באמבארדירט געווארען א פראנצויזיש דארף

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

צוזיב א שלעכטער אויסרעכנונג פון דער ארטילעריע, וועלכע האט אדורכגעפיהרט איבונגען נעבען קלערמאן איז באמבארדירט געווארען א דארף, וואס ליגט נעבען דער שטאט.

אויפ'ן פלאץ נעבען קירך האבען אויפגעריסען עטליכע באמבעס. אין דארף איז ענטשטאנען א שרעקליכע פאניק, ווייל די פויערים האבען גערעכענט, אז ס'האט זיך אנגעהויבען א מלחמה, דערווייל האט מען ווייטער געשאסען. ערשט שפעטער האט מען זיך געכאפט און די באמבארדירונג איז אפגעשטעלט געווארען.

א שמועס מיט היטלער'ן

בערלין.

אדאלף היטלער האט געגעבען אן אינטערוויו אן ענגלישען זשורנאליסט. די פראגעס זענען איהם געשטעלט געווארען שריפטליך, און היטלער האט אויף זיי געענטפערט צומארגענס.

— אויב איהר וועט קומען צו דער מאכט — וועט איהר ראטיפיצירען דעם לאזאנער אפמאך? האט געפרעגט דער זשורנאליסט.

— קיינמאל נישט — האט געענטפערט היטלער און האט ווייטער צוגעגעבען:

— האבענדיג בדעה צו שאפען א פאשיסטישע מלוכה — וועלען מיר נישט אריינגיין אין א בונד מיט די צענטער-פארטייען. דער עקס-קאנצלער ד"ר ברינינג איז דער כהן-גדול פון פאלשקייטען.

אויף ד"ר בעמערקונג פונ'ם זשורנאליסט, אז דער קאמוניזם איז שטארק געוואקסען און וועט קאנען שטערען דעם פאשיזם — האט היטלער געזאגט:

— ווארט אפ 6 וואכען, וועט איהר זעהן!...

היטלער האט ווייטער דערקלערט, אז קומענדיג צו דער מאכט, וועט ער אנערקענען די האנדעלס-חובות פון דייטשלאנד לגבי ענגלאנד און אמעריקא. ער וועט אבער קעמפען מיט דער „טיראניע פון די בענק". מעהר ווי דריי פראצענט ציגזען וועט דייטשלאנד אין קיין פאל נישט צאהלען.

צום סוף האט היטלער זיך מודה געווען, אז ער פערשטעהט נישט קיין סך אין די אלע פראגען ער וועט בעשטימען דעם ד"ר שאכט, אדער אן אנדערען אלס עקספערט, וועלכער וועט זאגען אויף ווי ווייט דייטשלאנד קאן צאהלען.

ערב דער רייזע פון פראפ. פיקאר

ער וועט פליהען 16,500 מעטער הויך

בערן, 8 (ספ. טעל.)

פראפ. פיקאר ,וועלכער בעטט ווי ער אונטער א רייזע אין דער סטראטאספערע האט אין אן ארטיקעל אין די שווייצארישע צייטונגען בעטאנט, אז ער וויל זיך אויפהויבען אויף א הויך פון 16500 מעטער.

פראפ. פיקאר נעהמט מיט זיך א קליינע ראדיא-סטאציע, וועלכע וועט מעגליך מאכען דעם וויסענשאפטלער זיך צו פערשטענדיגען מיט דער ערד. דעם באלאן וועלען בעגלייטען עטליכע אעראפלאנען, עטליכע מאטאר-שיפלעך און א הידראפלאן, כדי אין א נויטפאל צו געבען הילף דעם באלאן.

געריכטס=אויספארשונג וועגעז דער לעצטער היטלערישער דעמאנסטראציע איז דאנציג

דאנציג. (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן מעמאראנדום, וואס די קהלה-פערוואלטונג און דער צענטראל-פעראיין האבען איבערגעגעבען דעם סענאט וועגען דער לעצטער היטלערישער דעמאנסטראציע, איז דער ענין איבערגעשיקט געווארען צו דער אויספארשונגס-מאכט, כדי צוצושטעלען א בעריכט וועגען די שלייגע און צולאגע די אנטיסעמיטישע אויפשריפטען.

בלויז איין יוד אויף דער אינטערנאציאנאלער סטודענטעז=קאנפערענץ

ריגע. (יט"א) אין דער אינטערנאציאנאלער סטודענטען-קאנפערענץ (ק.אי.ע.) וואס קומט איצט פאר אין ריגע בעטייליגט זיך בלויז איין פארשטעהער פון יודישע סטודענטען, וועלכער געהט אריין אין בעשטאנד פון דער ליטווישער דעלעגאציע.

פון די מינדערהייטס-סטודענטען אין לעטלאנד, וועלכע מאכען אויס 18 פראצ., איז אין בעשטאנד פון דער לעטלענדישער דעלעגאציע נישט אריינגענומען געווארען קיין איין פארשטעהער. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט פראיעקטירט א פראטעסט-אקציע.

א קאטוילישע קאנפערענץ וועגעז ארץ=ישראל

דאנציג. (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10יעהריגען יובילעאום פון ארץ ישראל מאנדאט האט דאס היגע קאטוילישע צענטרום בלאט „לאנדעסצייטונג" פערעפענטליכט א שארפען ארטיקעל געגען ענגלאנד און דער ציוניסטישער פאליטיק אין ארץ ישראל, וואס מען וויל ענטהייליגען „דאס לאנד פון תנך". דערביי ווערט מיטגעטיילט, אז אין 2טען סעפטעמבער וועט דער „קאטוילישער מיסיאנס פערבאנד פאר'ן הייליגען לאנד" איינארדנען א ספעציעלע קאנפערענץ וועגען דער שטעלונג פון די קאטאליקען צו דער איצטיגער ענגלישער פאליטיק אין ארץ-ישראל. אלס הויפטרעפערענט וועט ארויסטרעטען דער קאטוילישער ארץ ישראל קענער ד"ר פאלמאר קראמער.

טויט-שטראף פאר גנבים

איז איינגעפיהרט געווארעז איז רוסלאנד

מאסקווע, 8 (ספ. טעל.)

די שרעקליכע גנבות אויף די סאוויעטישע באהנען האט געצוואונגען די סאוויעטישע רעגירונג ארויסצוגעבען א דעקרעט, וועלכע דראהט מיט טויט-שטראף אדער טורמע ביז 10 יאהר און קאנפיסקירען דאס פערמעגען פאר אויספיהרען גנבות.

דער פוילישער לויפער קוסאטשינסקי

האט זיך אפגעזאגט פון א האנאראר איז דער הויך פון 50 טויזענט דאלאר

לאס-אנזשעלאס, 8 (ספ. טעל.)

א גרויסען איינדרוק האט געמאכט אויף דער אלימפיאדע דער פארשלאג וואס אן אמעריקאנער מענעדזשער האט געמאכט דעם פוילישען לויפער קוסאטשינסקי. דער פארשלאג איז געווען, אז קוסאטשינסקי זאל איינגעהען אויף 12 פערמעסטונגען אין אמעריקא מיט דעם דיסקוואליפיצירטען נורמי, פאר די דאזיגע 12 פערמעסטונגען האט קוסאטשינסקי געזאלט בעקומען 50 טויזענד דאלאר, קוסאטשינסקי האט דעם פארשלאג קאטעגאריש אפגעווארפען.

אין הויך-שפרינג פאר פרויען האט געזיגט די אמעריקאנערין שילי.

9. טאג פון דער אלימפיאדע

לאס-אנזשעלאס, 8 (ספ. טעל.)

אין ניינטען טאג פון דער אלימפיאדע האבען די אמעריקאנער אפגעהאלטען א רייה גרויסע נצחונות: אין שטאפעטען-לויף 4 מאל 100 זענען זיי געווען די ערשטע אין דער אונגלויבליכער צייט פון 40 סעקונדען, שטאפעטען-לויף 400 מאל 4 האבען אויך געוואונען די אמעריקאנער ווי אויך דער שטאפעטען-לויף פאר פרויען 100 מאל 4;

קאמיטעט צו שיצעז די „שטאטלאזע" איז דייטשלאנד

בערלין. (יט"א) לויט דער איניציאטיוו פון רעפרעזענטאנט פון איבערנאציאנאלען נאנסען-אמט אין דייטשלאנד איז געשאפען געווארען אין בערלין א בעראטונגס-קאמיטעט וואס האט אלס אויפגאבע צו שיצען די אינטערעסען פון די בעזיצער פון אז. גער. נאנסען-פעסער אין דייטשלאנד. ווי בעקאנט, האבען אין דייטשלאנד טויזענדער רוסישע יודען, וועלכע גענייסען פון שוץ פון נאנסען-אמט. אין בעראטונגס-קאמיטעט זענען אריין אויך איינציגע יודען. די הויפט-אויפגאבע פון קאמיטעט איז צו בעראטען דעם אינטערנאציאנאלען נאנסען-אמט וועגען אלע אנגעלעגענהייטען פון די „נאנסען-סטען" אין דייטשלאנד, אויף וויפיל די דאזיגע אנגעלעגענהייטען דארפען שוין ער בעטראכט ווערען דורך דעם נאנסען-אמט אין גענף.

דר. מעד. בערמאז

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג.

נעהמט אן פון 8-11 פריה און פון 4-8 אוונד, זונטאג פון 9-1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. Rachela Lewi

ul. Żeromskiego 24, tel. 142-72

צוריקגעקעהרט

4734

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

Inż. Chem. F. SZAC

פיעטריקאווער 37. טעל. 230-85

אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען

פון אורין, צואה, פלעגמע, בלוט, מכות און פליימען.

ווערקשטעל פון **שירמס** און שפאציר-**שטעקענס**

ס. פייגענבוים,

לאדז, בארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו האנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפאראטורן פון שירמס און שטעקנס

היינט און פאלג. טעג!

מאיעסטעטיש שעהנע און דעמאנישע

GINA MANES

אין דעם צויבער-פילם פראנצויזישע פראדוקציע א. נ.

די

אוואנטוריסטין

רעזשי פון בעריהמטען **Mark de Gastyne** אין אנד. ראלן **Gabriel Gabrio, Simona Geneveis**

טראגישע ליבעס-טראגעדיע צווישען א פאטער אין א זוהן צו א פערדארבענער און פערפיהרערישער פרוי. דער צויבער און די שרעקנס פון די מארסיליער געסלעך

הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט. — אנהויב 5.30 נאכמ. שבת, און זונטאג— 2.30 בייטאג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8-2 און פון 5-9 אוונד. בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

100 דעלעגאטען פון 21 לענדער אויף דער יודישער וועלט-קאנפערענץ אין גענף

דר. סטיפען וויין שוין אפגעפאהרען צו דער קאנפערענץ

ניו-יארק, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
דער עהרען-פרעזידענט פון יודישען אמעריקאנישען קאנגרעס ד"ר סטיפען וויין, איז נעכטען אפגעפאהרען קיין אייראפע, כדי זיך צו בעטייליגען אין דער יודישער וועלט-קאנפערענץ, וועלכע ווערט געעפענט דעם 16-טען ד. ח. אין גענף.

פאר'ן אפפאהר, האט סטיפען וויין געגעבען אן ערקלעהרונג דעם יט"א פארשטעהער אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען, אז הגם ס'איז נישטא וואס צו איילען מיט דעם צוזאמענרופען דעם געפלאנטען וועלט-קאנגרעס, דארף מען זיך אבער נישט לאזען אפשרעקען פון די פחדנים, וואס זענען בעהערשט פון כסדרדיגע שרעקען נישט אנצוריהרען די יודישע אנגעלעגענהייטען.

צום סוף האט סטיפען וויין מיטגעטיילט, אז אויף דער יודישער וועלט-קאנפערענץ אין גענף, וועלען זיך בעטייליגען 100 דעלעגאטען פון 21 לענדער.

שוועדישער פרעמיער עקמאן

האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

באליוויע וויל נישט קיין שלום

ווארפט אפ די פערמיטלונג פון די נייטראלע מלוכות

בוענאס-איירעס, 8 (ספ. טעל.)
ביי דער ערעפנונג פון קאנגרעס, האט דער פרעזידענט פון באליוויען געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט שטארק קריטיקירט די שטעלונג פון די נייטראלע מלוכות אין באליוויע-פאראגוויישען קאנפליקט וועגען גראן-טשאקא.
די נייטראלע מלוכות ווילען זיך אנווארפען באליוויען אלס ריכטער. באליוויען וועט דעריף נישט איינגעהען, די פארשלאגען וואס פאדערן אויף אפצושטעלען די מלחמה-טעטיקייט און צו פערשטענדיגען זיך מיט פאראגוואי, איז לויט דער מיינונג פון פרעזידענט, א פערגוואלדיגונג פון באליוויעס אונאפהענגיקייט.

באליוויאנישע ארטילעריע מארשירט צום פראנט געגען פאראגוואי

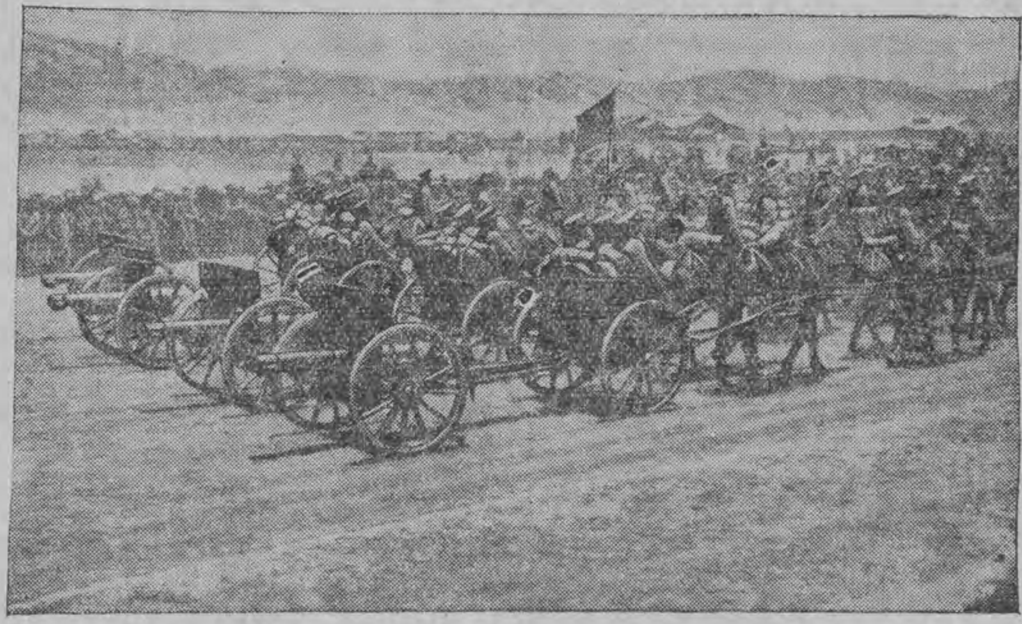

לאדזער נייעס

איינגעשלעפערט און בעגנבעט

א לאדזער ליעטניק אין קאלומנא

(—) דער היגער איינוואוינער אלחנן שטייבשניידער וואוינט אויף זומער-וואוינונג אין פענסיאנאט פון עלבינגער אין קאלומנא.

שבת ביינאכט האבען זיך גנבים אריינבעקומען אין דער וואוינונג פון ה' שטיינשניידער און צוגענומען מלבושים, וועש און פערשידענע חפצים, בעת'ן ארויספיהרען די גנבה זענען אלע הויז-מענשען געשלאפען און ווי זיי ערקלעהרען זענען זיי איינגעשלעפערט געווארן מיט עפיס א נארקאטיש מיטעל, די פאליציי האט אנגענומען שריט צו ארעסטירען די חוצפה'דיגע גנבים.

שטרייק אין גראנד-האטעל

(2) היינט איז אויסגעבראכען א שטרייק פון די בעאמטע און דינער'שאפט פון לאדזער גראנד-האטעל.

בענעפיס פון ארקעסטער אין „העלענאוו"

היינט קומט פאר דער בענעפיס פון סימפאנישען ארקעסטער אין העלענאוו. אין פראגראם פון בענעפיס געהען אריין טשייקאווסקיס פאטעטישע סימפאניע, וואגנערס טאנהויזער און בעטהאווענס פידעל-קאנצערט. מיט דעם פערגרעסערטען ארקעסטער דיריגירט ה' סעווערין פיעטרושקא.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 9 אויגוסט

11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט. 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען. 3 40 גראמאפאן-פליטען. 4,35 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 4,40 רעפעראט, 5,00 פאפולערער קאנצערט. 6,00 רעפעראט. 6,20 טראנסמיסיע 7,15 פערשידענעס. 7.35 ראדיא-פרעסע. 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 8.00 אווענד-קאנצערט. 9,50 פרעסע-בעריכט, 9,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפלי-קאמוניקאציע. 10.00 טאנץ מיזיק. 10,40 ספארט ידיעות. 10.50 טאנץ-מוזיק.

אויסלאנד

7 30 — שטאקהאלם — אפערע פון וואגנער (1 אקט) 8 — דאווענטרי, קאנצערט פון טשייקאווסקיס שאפונגען. 8,30 רוים אפערעטע. 9 ברויסעל סימפאנישער קאנצערט.

שמאטע-טעאטער, ציגעל-גאס 27
יודיש-דראמאטיש טעאטער אין פוילן
XVII יאר ווילנער טרופע
דיר. מ. מזאה.
היינט, דינסטאג, ד. 9-טן, 9.15 אוונט
פרנסה
מוזיקאלישע קאמעדיע אין 3 אקטען
פון ח. גאטעספעלד
רעזשי: ד"ר מ. וויכערט, מוזיק: הענעך קאן, דעקאראציע: ה. וויינטרויב, טענץ: ל. ראטבוים.
אין 3-טן אקט גרויסער רעווי-פראגראם.
בילעטען פון 50 גר. אן צו בעקומען אין בעשטעלקאסע פון שטאט-טעאטער מאניושקי 1.

שטאטראט פון מינכען-גלאדבאך

וויל צאהלען היזקות צוליב רעוויזיע אין א סינאגאגע

בערלין, (יט"א) די מוניציפאל-מאכט פון מינכען-גלאדבאך האט מיטגעטיילט דער יודישער קהלה, אז זי איז גרייט צו דעקען די שאדענס, וואס זענען ענטשטאנען בעת דער רעוויזיע פון דער פאליציי אין דער ארטיגער סינאגאגע, וואו עס איז געזוכט געווארן געוועהר. בעת דער רעוויזיע איז בעשעדיגט געווארן דער דאך פון דער סינאגאגע. ווי עס שטעלט זיך איצט אויס, איז די רעוויזיע דורכגעפיהרט געווארן אין רעזולטאט פון אנ'אנאנימען בריף, וועלכען עס האט בעקומען די פאליציי און אין וועלכען עס איז געווען איבערגעגעבען, אז די יודען בעהאלטען געוועהר אין דער סינאגאגע און אויפ'ן בית-עולם.

דער פאקט, דאס די פאליציי האט געפונען פאר נויטווענדיג אויפ'ן יסוד פון אנ'אנאנימען בריף דורכצופיהרען די רעוויזיע, האט ארויסגערופען א דערדריקענדע שטימונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. דער עיקר האט מען מורא פאר מעגליכע פראוואקאציעס מצד די נאציאנאל-סאציאליסטען.

געשטארבען דער יודיש-רוסישער רעוואלוציאנערער טוער ניקאלאי פומפיאנסקי

כארבין, (י.ט.א.) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 53 יאהר דער דירעקטאר פון מוקדענער פערוואלטונג פון דער מזרח כינעזישער אייזענבאהן. ניקאלאי פומפיאנסקי. דער פערשטארבענער איז געווען פון דער מוטערס צד אן אייניקעל פון'ם העבראישען דיכטער און ראבינער אליהו הלוי פומפיאנסקי און א זוהן פון'ם בעוואוסטען נאראדאיוואליעץ פאנקראטאוו, וועלכער איז אפגעזעסען אין דער שליסעלבורגער פעסטונג אין איינזאמען קאזעמאט גאנצע 22 יאהר.

ניקאלאי פומפיאנסקי האט געטראגען דער מוטערס מיידעלשען פאמיליען נאמען און איז אליין געווען טעטיג אין דער סאציאל רעוואלוציאנערער פארטיי. אין 1907 איז ער אינ'ם בעוואוסטען פראצעס פון די 44 פעראורטיילט געווארן אויף אייביגע קאטארגע. פומפיאנסקי איז בעפרייט געווארן פון קאטארגע נאך דער רעוואלוציע און איז שפעטער בעשטימט געווארן אלס פערוואלטונגס מיטגליד פון דער סאוויעטיש-כינעזישער אייזענבאהן.

זיין מוטער, די בעוואוסטע אלטע רעוואלוציאנערין פראו פומפיאנסקי האט זיך געפונען ביז איצט ביי איהם אין כארבין און האט ביז דער רעוואלוציע דורכגעמאכט 45 יאהר פערשיקונג אין די ווילדעסטע געגענדען פון סיביר.

די אזארען-אינזלען פערניכטעט

די שרעקליכע ערד-ציטערניש האט געמאכט אונגעהויערע חורבות

ליסאבאן, 8 (ספ. טעל.) ערשט היינט קומען אן פרטים פון דער שבת'דיגער ערד-ציטערניש אויף די אזארער אינזלען. ס'ווייזט זיך ארויס, אז נישט קוקענדיג אויף דער קורצער ווייל וואס די ערד-ציטערניש האט געדויערט, איז די קאטאסטראפע געווען א שרעקליכע, הונדערטער מענשן געבליבן זיך אהן דאך איבערן קאפ, 20 מענשן זענען אומגעקומען, 80 פערוואונדעט געווארן

די ערד-ציטערניש האט מען געפיהלט אויף אלע אינזלען. הונדערטער הייזער ליגען אין חורבות, טייל אינזלען האבען אינגאנצען געענדערט זייער פארם.

לויט ביזאיצטיגע ידיעות זענען אויף די א זארער אינזלען איינגעפאלען איבער 1000 הייזער.

דער מאדער גאון געשטארבען

בודאפעשט, (י.ט.א.) דער מאדער גאון, ר' מרדכי ווינקלער איז נפטר געווארן אין 88 טען לעבענסיאהר. ער האט געפיהרט צעהנדליגער יאהרען די בעריהמטע ישיבה פון „הערזשאלא מאד" און איז געשטאנען בראש פון די ארטאדאקסישע רבנים אין אונגארן. זיין בעקאנטער גרויסער חבור אין הלכה איז דער „לבושי מרדכי". ערשט אין יאהר 1880 האט ער איבערגענומען אנ'אפיציעלען רבנות אמט, פריהער איז ער געווען א סוחר. פיל טויזענדער פון זיינע תלמידים זענען בעקאנטע רבנים און ארטאדאקסישע פיהרער אין דער וועלט.

בעקאנטמאכונג.
די בעוואוסטע און רענאמירטע
קאנקורענץ-פערפומעריע
י. דרוקער
5 זאוואדזקא 5
טעל. 175-92
מאכט בעקאנט איהרע געעהרטע קונדשאפט, אז פון 1-טען אויגוסט ה. י. זענען די פרייזען אויף אלערארט קאסמעטיק
ווייטער רעדוצירט געווארען
עמפפעהלט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די בייעסטע פאריזער פערפומען, די פיינסטע פודערן, טואלעט-זייפען א. א. וו.
בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט !!!

לאדז. 9 אויגוסט 1932

,,נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 9 אויגוסט 1932

דער בעריכט פון פעלקער-בונד

דער ווירטשאפטליכער קריזיס אין דער וועלט פערשארפט זיך, אזוי בעהויפט דער לעצטער מאנאטליכער ביולעטין פון דער פעלקער-ליגע, וועלכער איז צונויפגעשטעלט אין גאר נישט קיין אפטימיסטישען טאן.

דער ווירטשאפטליכער אויסטויש צווישען די פעלקער, אזוי זאגט דער עקאנאמישער קאמיטעט פון פעלקערבונד, פאלט אויף א קאטאסטראפאלען אופן. דאס בעציהט זיך סיי צום אויסטויש פון סחורות, סיי צום אויסטויש פון קאפיטאלען. אבער צום שארפסטען פיהלט זיך דער אלוועלטליכער קריזיס אין דעם אינטערנאציאנאלען האנדעל, וואו די אומזאצען פאלען געוואלדיג און כסדר.

אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1929 דעם לעצטען יאהר פון דער גוטער עקאנאמישער קאניונקטור, האט זיך דער אימפארט פון די וויכטיגסטע ארטיקלען אויפ'ן וועלט-מארק פערקלענערט אויף 41.59 פראצ. און דער עקספארט אויף 43.1 פראצ. נאך טרויעריגער שטעלט זיך פאר די לאגע, ווען מ'פערגלייכט די ציפערען פאר יאנואר פון לויפענדיגען יאהר מיט די ציפערען פאר'ן זעלבען חודש פון יאהר 1929, עס ווייזט זיך ארויס אז דער אימפארט האט זיך פערקלענערט אויף קנאפע זעכציג פראצענט און דער עקספארט אויף העכער זעכציג פראצענט.

דער שטילשטאנד אין דעם אינטערנאציאנאלען האנדעל האט זיך זעהר שווער אפגערופען אויפ'ן אינערליכען ווירטשאפטליכען לעבען אין יעדער איינציגער מלוכה בעזונדער. די אינדוסטריע שטארבט אפ און דאס ברענגט מיט זיך דעם מורא'דיגען וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט. אלע פרובען אויפ'ן אינטערנאציאנאלען וועג צו רעגולירען די וויכטיגסטע צווייגען פון דער אינדוסטריע האבען קיין ערפאלג נישט געהאט. דער ראפארט שטעלט פעסט מיט בעדויערען, אז די פרובען צו ברענגען צו אן אינטערנאציאנאלען הסכם אין דער אזוי וויכטיגער קוילען-אינדוסטריע האבען קיין פעולה נישט געהאט. קיין רעזולטאט האט נישט געהאט די קאנפערענץ וועגען רעגולירען דעם האנדעל מיט האלץ. ווי עס איז דערפון צו דערגיין קאנען נישט קומען צווישען זיך צו קיין אויסגלייך נישט בלויז די רעגירונגען, נאר אויך די פארשטעהער פון די פריוואטע אינדוסטריען.

דער פועל יוצא צווישען געשאפענעם מצב איז דער וואוקס פון אומקייט און פון דער ארבייטסלאזיגקייט, לויט די ציפערען פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס-ביורא דערגרייכט די צאהל ארבייטסלאזע אין די וויכטיגסטע לענדער פון דער וועלט 25 מיליאן מענשען, אויב מען זאל דערצו צוגעבען זייערע פאמיליעס וועט מען בעקומען א ציפער פון געטראפענע פון קריזיס, וואס אזעלכע האט די וועלט נאך נישט געוואוסט.

דער בעריכט פון דער פעלקערליגע בעגנוגענט זיך בלויז מיט דעם בלויזען קאנסטאטירען די פאקטען, עס ווערען אין איהם נישט געמאכט די נויטיגע סאציאלע אויספיהרונגען, וועלכע ווארפען זיך ממש אין די אויגען אריין. עס איז גענוג אנצוווייזען אויפ'ן שרעקליכען פאקט, אז די סאציאלע אטמאספערע אין די פאראייניגטע שטאטען, וואו די ארמעע ארבייטסלאזע ציילט העכער עלף מיליאן מענשען, ווערט מיט יעדען טאג אלץ געדיכטער, אמת, אויף צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט איז אסיגנירט די ריזיגע סומע פון צוויי מיליארד דאלאר, א סומע, וואס איז גראנדיעז אפילו פאר די פערהעלטענישען פון רייכסטען לאנד אין דער וועלט. אבער די סומע וועט גענוגען אויף איינצואורדנען בלויז צוויי מיליאן ארבייטסלאזע, און וואס וועט זיין מיט די איבעריגע, דערויף האט מען אין אמעריקע קיין ענטפער נישט געפונען, מיר האבען פאר זיך אלזא א נישט בעדייטענדען פאליאטיוו.

ס'איז איבעריג צו דערמאנען, אז איינגעפעהר אזא בילד לאזט זיך בעמערקען כמעט אין אלע גרויסע און קליינע לענדער, דער בעריכט פון פעלקערבונד פערשווייגט די לאגע פון דער לאנדווירטשאפט. דאס איז מסתם דערפאר ווייל עס איז נאך נישט בעוואוסט דער רעזולטאט פון היי-יאהריגען שניט און עס איז נישט בעקאנט וואסער קאניונקטור עס וועט זיך שאפען אויפ'ן דאזיגען געביט. אבער עס איז צווייפעלהאפט צי קאן מען דא ערווארטען עפעס בעדייטענדע ענדערונגען צום גוטען.

אויך אויפ'ן מארק פון געלד און קאפיטאל איז נישט איינצוזעהען קיין סמנים פון קיין בעסערער קאניונקטור אדער א וועלכע עס איז טענדענץ פון א פערבעסערונג.

אט דאס איז דאס טרויעריגע בילד, וואס עס שילדערט דער לעצטער עקאנאמישער בעריכט פון פעלקערבונד. הארט נאך דער קאנפערענץ אין לאזאן פון וועלכער מ'האט ערווארט אן אויסוועג פון דער ווירטשאפטליכער קאטאסטראפע.

צי קאן דער קריזיס אין דייטשלאנד געלעזט ווערען אויף א פארלאמענטארישען וועג?

אין טערמין, וואס איז פאראויסגעזעהען דורך דער דייטשער קאנסטיטוציע, דארף זיך צונויפקומען דער ניי-געוועהלטער דייטשער רייכסטאג אויף זיין ערשטער סעסיע.

ווי לאנג די דאזיגע סעסיע וועט געדויערען, צי א האלבע שעה, צי א גאנצען טאג אדער מעהר — בעווייזען וועט זי קלאהר, אז דער דאזיגער פארלאמענט איז אינגאנצען נישט פעהיג צו ארבייטען. געגען די 229 היטלעריסטישע דעפוטאטען שטעהען די 222 דעפוטאטען סאציאליסטען און קאמוניסטען. צווישען די דאזיגע צוויי עקסטרעמע און זיך צום שארפסטען בעקעמפענדע פליגלען געפינט זיך דער קאטאלישער צענטער מיט זיינע 76 מאנדאטען, 20 בייערישע פאלקס-פארטיי, 36 דייטשנאציאנאלע פון הוגענבערג'ן און עטליכע קליינטשיגע גרופירונגען, וואס ציילען אלע אינאיינעם 24 מאנדאטען. א חוץ די דריי גרעסערע בירגערליכע פארטייען זענען די איבריגע גישט בכח אפילו צו שיקען זייערע פארשטעהער אין די קאמיסיעס.

אט דער צוזאמענשטעל פון פארלאמענט בעווייזט צום בעסטען, אז ער איז נישט פעהיג צו קיין פאזיטיווער ארבייט און אז די סיטואציע אין דייטשלאנד האט אנגענומען די פארם פון א בירגער-קריג. אויף די צוויי עקסטרע פליגלען שטעהען שונאים, וואס קיין שום קראפט איז נישט אימשטאנד זיי צו ברענגען צו א קאמפראמיס, אינמיטען ווידער געפינען זיך פולשטענדיג אונמעכטיגע בירגערליכע פארטייען.

בלויז א קאאליציע פון קאטאלישען צענטער מיט די דייטשנאציאנאלע פון הוגענבערג'ן און די היטלעראווצעס קאן שאפען א מעהרהייט, וואס זאל זיין אימשטאנד צו אונטערשטיצען א רעגירונג. אבער ביי וואסערע בעדינגונגען קאן אזא קאאליציע צושטאנדקומען?

א רעגירונג, וואס זאל זיך דארפען שטיצען אויף אזא קאאליציע, וואלט געמוזט אין דריי פערטעל בעשטעהען פון היטלעראווצעס. די אנדערע גרופירונגען וואלטען געווען בלויז קליינע אנטשעפענישען צו דער רעגירונג און וואלטען קיין שום בעדייטונג נישט געהאט. די נאציאנאליסטען פון הוגענבערג'ס חדר וואלטען אפשר איינגעגאנגען צו שפילען אזא נעבעכדיגע פאליטישע ראלע אין דער האפנונג, אז מיט דער צייט וועלען זיי האבען א גרעסערע בעדייטונג. אבער פאר'ן צענטער, וועלכער האט זיינע גרויסע פאליטישע טראדיציעס, איז אזא ראלע נישט אנצונעהמען. דעריבער שטעלט דער צענטער אלס בעדינג פאר'ן אנטייל אין דער קאאליציע די אפהיטונג פון דער וויימארער קאנסטיטוציע. אבער דאס איז דאך דער תנאי, וועלכען די היטלעראווצעס נישט זיי קאנען, נישט זיי ווילען איהם אננעהמען.

אויפ'ן פארלאמענטארישען וועג איז אלזא נישטא אין דייטשלאנד קיין אויסוועג פון דער לאגע.

צי וועט דער סאוויעטישער עקספערימענט געלונגען?

בן-גוריון מיינט, אז ער קאן האבען ערפאלג

אויף א בעראטונג פון „גורדוניה" אין רחובות האט דער בעקאנטער פאלעסטינער ארבייטער-טוער און שריפטשטעלער געהאלטען א רעדע וועגען „סאציאליזם און קאמוניזם". אין זיין רעדע האט בן-גוריון צ. א. אויסגעפיהרט:

א טייל מיינען, אז די רוסישע אונטערנעהמונג איז פאראורטיילט צו א דורכפאל. איך צווייפעל אין דער דאזיגער פעסימיסטישער זיכערקייט. איך זעה נישט קיין יסוד פאר דעם דאזיגען פראגנאז. א רעזשים, וואס איז גרייט צו בעצאהלען א טייערען פרייז פאר זיינע טאטען, איז נישט פארהאן קיין שום יסוד, אז עס זאל נישט האבען קיין ערפאלג. און סאוויעט-רוסלאנד איז גרייט און פעהיג זעהר טייער צו בעצאהלען פאר זיינע געוואגטע עקספערימענטען. מענשענלעבען האט נישט קיין בעדייטונג אין רוסלאנד, אזוי איז געווען אונטער'ן צארישען רעזשים, און אזוי איז עס איצט. זיי ארט אויך נישט די נויט פון די מאסען, אויב זי כאפט נישט איבער די מאס. עס זענען נישט פארהאן פיל פעלקער, וואס זענען מסוגל אזוי צו ליידען, ווי דאס רוסישע פאלק. די הערשענדיגע רעכענען זיך מיט גאר נישט, אבי זיי זאלען דערגרייכען זייער עקאנאמישען ציל און דערהאלטען די מאכט. אויב צוליב די פרובען און פלאנען וועלען ליידען אדער אפילו אונטערגעהען הונדערטער טויזענדער אדער אויך מיליאנען מענשען, וועלען זיך די הערשער פון רוסלאנד נישט איבערשרעקען, אזוי לאנג די נויט שטעלט נישט אין סכנה דעם רעזשים אלס אזעלכען. און אויב מען איז גרייט צו בעצאהלען אזא טייערען פרייז — פאר וואס זאלען זיי נישט קאנען פערווירקליכען דעם פינף-יאהר-פלאן? צי האט פרעה נישט בעוויזען אויפצושטעלען ריזען-פירמידען, וואס קיינער האט זיך אין זיי נישט גענויטיגט, אז ער האט געהאט דעם כח און די מאכט איינצושפאנען אין דער דאזיגער עבודת פרך צעהנדליגער טויזענדער פון קנעכט? און אין רוסלאנד שטעלט מען דאך נישט אויף נוצלאזע פיראמידען, נאר א גרויסע אגראר- און אינדוסטריע-ווירטשאפט, וואס וועט פערגרעסערען דעם פאליטישען און עקאנאמישען כח פון דער דאזיגער ריזען-מדינה.

מען זאגט, אז דער מאנגעל אין דעמאקראטיע, אין פרייער קריטיק — שטערט. ריכטיג אבער צי האט דען דער צאר נישט אויסגעבויט די סיבירישע אייזענבאהן און צאהליכע אונטערנעהמונגען אהן דעמאקראטיע? ביי אזא רעזשים וועט דאס טייערער קאסטען — אבער מיר האבען דאך צו טון מיט א רעזשים, וואס רעכענט זיך נישט מיט קיין פרייזען. פארוואס אלזא זאל דער פלאן נישט געלונגען פון עקאנאמישען שטאנדפונקט?

אן אנדער פראגע איז, צי פערווירקליכט מען מיט אזא אויפבוי סאציאליזם. סאציאליזם אהן א ווערט פונ'ם מענש אהן בירגער-רעכט, אהן פרייהייט פונ'ם ארבייטער, אהן פרייער וואהל — איז קיין סאציאליזם נישט.

אבער אויב אין רוסלאנד ווערט נישט געבויט דער סאציאליזם, אזוי ווערט אבער דארט צעשטערט די קלאסענהערשאפט. עס שאפט זיך אין רוסלאנד אן ארבייטער-געזעלשאפט.

צוליב דעם האט דאס, וואס געשעהט אין רוסלאנד, אזא גרויסע בעדייטונג פאר דער אלוועלטליכער ארבייטער-בעוועגונג. סאוויעט-רוסלאנד דערפילט די נעגאטיווע אויפגאבע פונ'ם סאציאליזם — די צעשטערונג פונ'ם קאפיטאליסטישען רעזשים. די פערניכטונג פון דער קלאסען-הערשאפט. די הערשאפט פון די עקספלאטירענדיגע קלאסען איז תמיד א הערשאפט פון א מינאריטעט.

פערקירצען די ארבייטסצייט

אלס מיטעל פון קאמף געגען ארבייטסלאזיגקייט

דער געדאנק צו פערקירצען די ארבייטסצייט אלס איינער פון די מיטלען אויף צו בעקעמפען די מורא'דיגע ארבייטסלאזיגקייט, וואס הערשט אין דער וועלט, ווערט אלץ מעהר פאפולער. צו דעם געדאנק זענען געקומען פיל בורזשואזע עקאנאמיסטען, ער ווערט אויך פראפאגירט דורך די פיהרענדע ארבייטער-קרייזען. צום דאזיגען מיטעל קעהרט זיך אום אין איינעם פון די לעצטע נומערען דער ארגאן פון די פ.פ.ס., דער „ראבאטניק".

אין די פאראייניגטע שטאטען, שרייבט די צייטונג, וואו די ענטוויקלונג פון דער טעכניק, האט דערגרייכט די העכסטע מדרגה, האט דער קריזיס אנגענומען די שארפסטע פארמען. אבער דארט האט מען אויך שנעלער, איידער אין איירופא, פערשטאנען די נויטווענדיגקייט צו פערקירצען די ארבייטסצייט. דאס איז געשעהן אויך דערפאר, ווייל אין די פאראייניגטע שטאטען איז גישטא קיין פערזיכערונג געגען ארבייטסלאזיגקייט, און דעריבער לאזט זיך די קאטאסטראפע פון ארבייטסלאזיגקייט דארט שארפער פיהלען. אזוי צי אזוי, די צייט פון ארבייט וועט דארט רעדוצירט ווערען. דערווייל ביז 5 טאג אין דער וואך, מיט דער צייט אויך מעהר. מען קאן שוין איצט נישט רעדען וועגען א שטייפער ארבייטסצייט, וואס איז אויסגערעכענט אויף א לענגערער צייט. אויף וויפיל דער לאזונג פון 8-שעה דיגער ארבייטסצייט, וואס איז ביז גישט לאנג ארויסגערוקט געווארען דורך די ארבייטער, האט געהאט דעם כאראקטער פון א טיפער סאציאלער רעפארם, איז איצט די ארבייטסצייט געווארען א ריין ווירטשאפטליך פראבלעם און סיי אין אינטערעס פון דער פראדוקציע, סיי אין אינטערעס פון דער מלוכה-ווירטשאפט ליגט זיך צוצופאסען צו די געביטענע בעדינגונגען פון דער ענטוויקלונג.

אין אינטערעס פון דער פראדוקציע און פון דער מלוכה ליגט צו מאכען אן ערנסטען איבערברוך אין דעם מצב פון דער ארבייטסלאזיגקייט, צו פערקלענערען די מורא'דיגע מאטעריעלע און מאראלישע נויט, וועלכע עס ברענגט מיט זיך די מאסענהאפטיגע ארבייטסלאזיגקייט. דאס וועט נישט בעזייטיגען אינגאנצען די ארבייטסלאזיגקייט, אבער זי וועט זיך בעדייטענד פערקלענערען און, וואס צום וויכטיגסטען, עס וועלען זיך עפענען פערספעקטיווען פאר דער ווייטערדיגער פערקלענערונג פון דער ארבייטסלאזיגקייט.

געגען דער מורא, אז די קאסטען פון דער פראדוקציע וועלען זיך פערגרעסערען, בערוהיגט דער „ראבאטניק":

ווען די אדמיניסטראציע-קאסטען און די סאציאלע אפצאהלען וואלטען זיך אפילו אביסעל געהויבען, וואלט מען פון דער אנדערער זייט געקאנט פערקלענערען די אפצאהלען אויף ארבייטסלאזיגקייט און אנדערע אויסגאבען. די פערקירצונג פון דער ארבייטסצייט איז א מיטעל, וואס וועט זיך צום לייכטסטען לאזען דורכפיהרען, דאס פאדערט נישט קיין בעזונדערע קאסטען און קיין ביוראקראטישען אפאראט. עס וועט גענוג זיין ארויסצוגעבען א געזעץ און דאס געזעץ אפהיטען.

Dr. Robinzon

אורדינירט אין **פאדעמביץ**

ווילא וויעטשארקאווסקי.

די שלום-זיצונג און די רעזאלוציעס

פון יודישען יוגענד-קאנגרעס אין אנטווערפען

אנטווערפען, (יט"א) אויף דער שלום-זיצונג פון יודישען יוגענד-קאנגרעס אין אנטווערפען איז פערענדיגט געווארען די דיסקוסיע א.ד.ט. „צי מעג מען ביי דעם אויפבוי פון דער יודישער היים אין א"י זיך בענוצען מיט געוואלד-מיטלען". נאכדעם ווי דער איינלייטער פון דער דאזיגער דיסקוסיע, ה' הארי טארטשינער האט געגעבען א פאזיטיווען ענטפער אויף דער דאזיגער פראגע, האט די מעהרהייט פון קאנגרעס צוו. אנד. די ה"ה ראבינאוויטש, אדוו. קובאוויצקי און ה' גוטקאווסקי זיך ארויסגעזאגט ענטשידען געגען אזעלכע מיטלען.

עס זענען דאן אנגענומען געווארען א גאנצע רייהע רעזאלוציעס וועגען וועלט-שלום, קרן-קימת חלוצישער עליה, פעראייניגונג פון דער גאנצער יודישער יוגענד, ווי אויך וועגען צונויפרופען א וועלט-קאנגרעס פון דער יודישער יוגענד פאר דעם א"י-אויפבוי, גלייכצייטיג מיט'ן קומענדע ציוניסטישען קאנגרעס. צו דעם צוועק איז שוין געבילדעט געווארען א סעקרעטאריאט מיט דעם זיץ-ארט אין אנטווערפען. מיט א רעדע פון פארזיצער זשאן שואמפעק איז די קאנפערענץ געשלאסען געווארען.

דאס יודישע לעבען אין בעלגיען

(פון אונזער קארעספאנדענט)

דאס גאנצע יודישע לעבען אין בעלגיען בכלל און אין אנטווערפען בפרט שטעהט איצט אויפ'ן שייד-וועג. בעלגיע איז אמאל געווען דאס וואונדער-קינד פון די מלוכות. יודען האבען זיך דא צוגעטוליעט, מיט דער האפנונג צו געפינען א היים, אין דעם פרייען בעלגיע. דאס קליינע לאנד איז געווען אנ'אויסנאהם. יודען האבען פשוט געלעבט אין'ן גאט געבענטשטע צושטאנדען. פון ראסען-האס האט מען בכלל נישט געוואוסט. פאר א סך אין אויסלאנד וועט אפשר זיין אנ'איבערראשונג צו הערען וועגען דער אויסערגעוועהנליכער פריינטליכקייט פון די בעלגישע מלוכה-בעאמטע לגבי יודען. דא איז ביי דעם פאליציי-קאמיסאריאט געווען אנ'-אויפשריפט אין יודיש: „איינגאנג צו דער פאליציי" יודען זענען דא געווען געוואונשענע געסט, גע-וואוינט ווי אין גן-עדן. אבער מיט אמאל האט זיך געענדערט דאס בילד. מיר האבען זיך אליין א עין הרע געגעבען. איצט האט זיך דער אנטיסעמי-טיזם אויך דא ארייגעכאפט און גראבט אונטער דאס פרידליכע צוזאמענלעבען פון די יודען מיט די גאסטפריינטליכע בעלגיער. פערהאן אין אנט-ווערפען עטליכע הונדערט מארק-הענדלער יודישע, וועלכע ציהען זייער חיונה פון פאהרען אויף ירידן, אדער פון פערשפרייטען „קליענטעל" געשעפט, ד.ה. פערקויף אויף אבצאהלונג. דאס איז אייגענטליך פעדלערס, וואס שלעפען זיך דעם גאנצען ליבען טאג איבער די בעלגישע פראווינץ-שטעדט און שטעדטלעך מיט'ן קלומעק אויף די פלייצעס און קעהרען זיך אפטמאל צוריק אהיים אהן א פרוטה לייזונג. אגב, א סך היגע יודען האבען א טבע, צו קיין גנאי זאל עס נישט זיין, צו שרייבען א היים שטילערהייט ליגען, במחילה. שלעפט ער דא אויף די פלייצעס צוויי קערב מיט פרוכט און בייגט זיך אין דרייען אונטער דער שווערער משא און פער-דינט דערפון א שווער אנגעהארעוועטען שווייסיגען פראנק, — וועט ער שרייבען אהיים. אז ער האט דא... א פרוכט-געשעפט. אויב איינער שטעהט אין גאס אויפ'ן ראג מיט עטליכע פעקלעך שוועבעלעך און שיך בענדלעך און א פאר פעקלעך פאפיראסען, וועט ער שרייבען: אז, גאט צו דאנקען. ער האט א טאבאק-קראם, און אויב ער שלעפט זיך פון טיר צו טיר מיט א פעקעל סחורה, אנבאטענדיג די הי-גע קריסטען א פאר מעטער שטאף אויף א קליידעל אויסצוצאהלען אין צעהן חדשים, — וועט ער שריי-בען, אז ער האט, געלויבט גאט, א ראטעס-געשעפט פון מלבושים... אנדערע שלעפען זיך ארום מיט מילך איבער די גאסען אויף ראווערען (מען רופט עס דא אן: די קאזע, — דאס איז איצט דער לעצ-טער יודישער ערנעהרונגס-צווייג, וואס איז אמ-מייסטענס פערשפרייט צווישען די ארבייטסלאזע עלעמענטען) — וועלען אט די „מילכיגע" שרייבען אהיים, אז זיי האבען, קיין עין-הרע, אייגענע מעל-קערייען. א ייד האט זיך געמאכט א פאבריקעל פון סאדע-וואסער און ער אליין צוטראגט דעם פראדוקט מיט די סיפאנען מבית לבית אויף די הויכע שטא-קען, שרייבט ער אהיים, אז ער איז געווארען אין בעלגיע א פאבריקאנט. די גראשענדיגע פרנסה, די חושך'דיגע אנטווערפענער גליקען, בעקומען דאן פליגעל און עס צוטראגט זיך אין אויסלאנד בלייך-שנעל א קלאנג, אז מען לעבט אין בעלגיע גליק-ליך, אז עס איז אנ'„ארץ זבת חלב ודבש".

צו די אלע „גליקען" איז איצט געקומען אנ'-אנדערע צרה: די העצע, וועלכע מאכט שוין פשוט אונמעגליך צו האפען אויף בעסערע צייטען. דער שווערער עקאנאמישער קריזיס וואס הערשט אין בעלגיע איצט האט ארויסגערופען א בהלה. ס'טייטש, דער פרעמדער! און ווער איז דער פרעמדער?, — דאס ווייסען מיר דאך: — דער יוד. ער פערכאפט דעם בעלגישען מארק, בשעת דער בירגער איז אויסגעזעצט דער געפאהר צו פערלירען זיין פרנסה איינציגווייז ווערען די „פרעמדע" ארויסגעשטויסען פון זייערע געבעכדיגע פאזיציעס. בעלגיע קעמפט מיט מענשען, וואס ראנגלען זיך אין צרות און נויט, כדי צו פערדינען א שטיקעל ברויט פאר פרוי און קינד. בעלגיע האט זיך גענומען פאלגען דעם ביישפיל פון אנדערע מלוכות. האט אבגעשטעלט די אימיגראציע און איבער „פרעמדע" ווערט שוין דא דורכגעפיהרט די שטרענגסטע קאנטראל. פאר דער מינדעסטער קלייניגקייט שיקט מען ארויס פון לאנד. אויך ווי ווייט די העצע איז דערגאנגען וועט זיין גענוג צו ברענגען דעם פאלגענדיגען פאקט:

מיט א צייט צוריק איז דערשינען אין אנט-ווערפען א ביכעל, אנ'אנטיסעמיטישע מאכערייקע פון היטלערישען שניט פון איינעם מיט'ן נאמען: לואי דע-גרעוו. דאס ביכעל הייסט: „די יודען אין אנטווערפען". אויפ'ן שערבילד זעהען מיר א יוד, איינ-געבויגען, דאר, אויסגעהונגערט בעשעפעניש מיט לאנגע פינגער און בארוויסע פיס, צוריסענע, גע-לאטענע לאכעג, א האלבער מענש, וואס שטייט פאר דעם הערשער, דעם פריץ דעם שטארקען, מיט גרויס פחד און חניפה. אין בוך גופא שרייבט דער פערפאסער: „לויט דער יודישער טראדיציע, מוז יעדער בראווער יוד האבען א פרוי מיט לכל הפחות זיבען קינדער און ביי דער היינטיגער אינטער-נאציאנאלער ארבייטסלאזיגקייט מעהרט זיך דערי-בער די צאהל פון די פרעמדע יודען אין דער שטאט אנטווערפען אזוי ווייט, אז ווען עס וועט אזוי ווייטער געהן (און פארוואס דען נישט?) וועט מען אין צעהן יאהר ארום קאנען זאגען: „אנטווער-פען געהערט צו יודען".

עס הויבט זיך אן, ווי מיר זעהן, די אלטע מעשה פון די עגיפטישע צייטען, ווען די פער-מערונג פון די יודען האט אנגעהויבען בעאומ-רוהיגען פרעהן אזוי ווייט, אז ער האט געווארנט זיינע לאנדסלייט „עם ישראל רב ועצום ממנו". אומעטום און אויך אין בעלגיע, איז אקטועל גע-ווארען פרעה'ס: „הבה נתחכמה לו, פן ירבה". ס'איז אידיאטישע, משוגע'דיגע אנגסט-געפיהל, וואס איז היינט, נאך טויזענדער יאהרען, ווידער געקומען אויפ'ן סדר-היום. דער יודישער בלוטיגער קבצן איז זיי גרויס אין די אויגען... דער יודישער אביון אין זיינע זיבען פאלעס געהט איינגעהמען די וועלט...

אמת, דאס דערמאנטע ביכעל האט דא קיין גרויסען רושם נישט געמאכט און קיין רעקארד נישט געשלאגען, אבער ס'איז א צייכען פון דער צייט, אז מיר האבען אזוינס דערלעבט אין דעם גאסטפריינדליכען בעלגיע, וואו ס'פלעגען נישט לאנג הענגען יודישע אויפשריפטען אין אפיציעלע אמטען...

שמואל האלענדער.

די בריפמארקען, צוליב וועלכע ס'איז אויסגעבראכען דער קריג צווישען פאראגוואי און באליוויען (פאראגוואי האט אויף איהר בריף-מארקע געצייכענט א מאפע מיט'ן גאנצען גרעניץ-געביט טשאקא, וואס געהערט צוביידע מלוכות).

שוידערהאפטער פראצעס פון א מיידעל-מוטער

פאר אומברענגען איהרע 3 קינדער

א שוידערהאפטער פראצעס איז פארגעקומען אין ראוונער קרייז-געריכט.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק איז געזעסען די 18-יעהריגע אלעקסאנדרא שפאק, א קינד פון דער ארימקייט, אויסגעהאדעוועט אין די פינסטערע זומפען פון א קליין דארף, אהן עלטערן, אהן אויפזיכט, אין עלענד און אין נויט.

אויפ'ן צווייטען יאהר פון איהר לעבען האט זי פערלוירען די עלטערן, געבליבען א קיילעכדיגע יתומה. האט זיך ארומגעוואלגערט אין די גאסען. א הונגעריגע, א עלענדע, ווען זי איז אויסגעוואקסען איז זי געפאלען א קרבן פון אויסוואורפען, צו 14 יאהר איז זי שוין א מוטער געווארען, ווער וועט זי שיצען, וועט זיך אויף איהר אומקוקען, אויף איהר און איהר קינד?

האט די 14-יאהריגע מוטער איהר ערשט קינד בעגראבען לעבעדיגערהייד, צו וואס דארף זי דאס ארעמע עופהלע ווען זי אליין שטארבט פון הונגער, אין א יאהר ארום — צו פופצעהן יאהר — איז זי שוין ווידער א מוטער. ס'פעהלען נישט קיין אויס-ווארפען, וואס זאלען אויסנוצען די עלענד פון אזא הילפלאזער בעשעפעניש און אומבעשטראפט שטי-לען זייערע העסליכע תאוות.

די פופצעהן-יעהריגע מוטער האט אויך איהר צווייט קינד אומגעבראכט — דערטרונקען אין טייך, ס'איז אוועק א יאהר און זי ווערט ווידער א מוטער, זי ווייסט שוין אבער דעם וועג, ווי אזוי פטור צו ווערען פון אזא לאסט און ווארפט אוועק דאס דריי-געבוירענע קינד פאר הינט...

דער סוף איז געווען, אז מ'האט זי ארעסטירט און איבערגעגעבען דעם געריכט פאר דערמארדען איהרע אייגענע קינדער.

א טעמפ, אומגליקליך בעשעפעניש איז גע-שטאנען פאר'ן געריכט און דערציילט מיט א טעמפער גלייכגילטיגקייט וועגען איהרע צרות און יסורים, וועגען איהר עלענד, קינדהייט און שרעקליכע לעבענס-בעדינגונגען וואס האבען זי געטריבען צו איהרע שרעקליכע טאטען.

דאס געריכט האט גענומען אין אכט דעם נידעריגען גייסטיגען מצב פון דער בעשולדיגטער און זי פערמשפט צו צוויי יאהר טורמע.

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „משארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

אהין און צוריק

(סקיצע)

אויפ'ן וואקזאל דערהערט זיך א שווער פרא-כעז, א ראשיג סאפען פון אנ'אנקומענדיגען לאקא-מאטיוו. די איינגעפרוירענע מיט שניי פערשאטענע שינעס, ווערען פיהלבאר, שפירעוודיג, ברומען ארויס פון זיך א סקריפענדיג געוואיערי, וואס ווערט אונטערגעכאפט, צעוויעט ווי ווייט דורכ'ן צעהוליעטען ווינד. דער וואקזאל הויבט זיך אן הוידען, טרייסלען, די שויבען דרינזשען, ציטע-רען ווי אין פיבער. ס'שניידט דורך די קופט א לאנגער, אויסגעצויגענער פייף, וואס קורטשעט זיך, צאפעלט אין חלל און פערגייט באנג אין דער פוס-טער ווייטקייט. קנוילען רויך דרינגען אריין אין דעם גראהען, אנגעפארעטען וואקזאל. ס'דערהערט זיך א האמעוודיגער סקריפ — און דער צוג שטעלט זיך אפגעהאקט, טעמפ. די באהן-ארבייטער צופרא-לען די וואקזאל-טירען: ס'פאקען זיך אריין מאנס-לייט, ווייבער, מיט צוויקעל-רויטע אויסגעפרוירענע פנימער, שלעפען אויף זיך צוקנאדערטע, בייכיגע וואליזקעס, קויבערס, פעק, ס'ווערט א געלויף אין די ווינקלען אריין, בכדי אראפצווווארפען פון זיך די שווערע משאות און דערנאך צוצוקלאפען, צו-רודערען די מיט פראסט דורכגענומענע אברים. דערווייל רייסט זיך דורך די אפענע טירען אריין א קעלט, וואס דערקלויבט זיך הוצפה'דיג צו די דרימלענדיגע פאהרערס. זיי חלומ'ט זיך אוודאי, אז די ווארימע פערינעס זענען פון זיי אראבגעפאלען, ציהען זיי איינער ביים צווייטענס בגדים, ביז זיי וועקען זיך אלע איבער. זיי הויבען אויף פנימער אפגעדריקטע פון די הארטע טישען, בענק, קענען נישט ריהרען די איינגעשלאפענע פיס, נעהמען פא-וואליע אוועק די הענד פון די פערגאווערטע מיי-לער און פרעגען זיך דערשראקענע:

— הא, וועלכער צוג, ווי שפעט איז? — און ווען זיי ווערען געוואהר, אז זיי האבען נאך צייט, צוקומען זיי צוריק די פנימער, בעטען איבער דעם אוועקגעיאגטען שלאף, פערשליסען מידע די אויגען, טוען ארונטער די הענד אונטער די מידע פאכוועס און גיבען זיך תענוג'דיג איבער דעם שלאף.

די פריש-אנגעקומענע זענען מסדר די פעק. א טייל פערוויכערן, א טייל בייסען עפעס איבער, און די, וואס קומט אויס לאנג צוצווווארטען, ציהען זיך אויס אויפ'ן געפעק.

שמואל לייב'ן — פערנעמען זייער שטארק די פריש-אנגעקומענע, דאך טראכט ער ביי זיך — וואס טייטש צו זאגען, ס'איז דאך נאך א וועלט, יודען האנדלען נאך, מ'פאהרט, מ'טוט נאך עפעס, וואס דען, — ווערט ער ביי זיך זיכערער — גייט דען די וועלט חלילה אונטער, — שאדט נישט, שאדט נישט — רעדט ער צו זיך אליין שוין גאר האפערדיג און מיט גרויס בטחון: — דער אין הימעל וועט מיך נישט פערלאזען! —

ער הויבט זיך אן מסדר זיין א פלאן, א דרך, וואס ער וועט טוען ווען ער וועט אנקומען אין זיין שטעדטעל אריין.

ס'ערשטע, פערשטעהט זיך, וועט ער אריינ-געהן צו זיין אלטען, אלטען גוטען פריינד, יחיאל בער, א סוחר פון פעדערען און רויכווארג, געהאנ-דעלט מיט די גרויסע טארנער סוחרים, ער האט אויך אנ'אייגען שטיקעל הויז, וועט ער איהם זי-כער אפלאזען א שטיבעל. א קלייניגקייט, זיי קענען זיך רעכט פון קינדערווייז אן, צוזאמען געלערנט אין חדר, צוזאמען געשטאנען צום פריזיוו און אלע ביי-דע האבען ארויסגעצויגען גרויסע לאסען. נאך דער חתונה האבען זיי ווידער צוזאמען געדאווענט אין אין איין חברה, האט איינער געהאט הגבה, האט דער צווייטער געהאט גלילה. א, יענער האט איהם זיכער נישט פערגעסען. א חוץ דעם וועט ער נאך גיין צו סתם בעקאנטע, היימישע מענשען. ווי שייך, אז עס וועט זיך נישט טרעפען, ארויסכאפען איי-נער, וואס וועט איהם גרייט זיין צו העלפען. מען קען דאך איהם — געווען אמאל א בעמישעלטער מענש, געהאנדעלט אויף א טויזענד רובעל, חלילה קיינעם בעהאלטען א צווייער. און דער גאנצער עם-הארץ איז ער דאך אויך נישט, געדענקט נאך אפילו היינט א פרשה חומש מיט רש"י — אין דער חברה, וואו ער מיט יחיאל בער'ן האבען געדאווענט, איז מען טאקע נישט געווען קיין למדנים, אבער דאך באלעבאטישע יודען, וועלכע זענען שטענדיג גע-ווען לאקאמע אויף א יום תהלים, כיטרע, להוט אויף א ווארט תורה, מגדל געווען קינדער — יודען. די אלע קלייניגקייטען, זכותים — גיט ער זיך צו-שפייער — רעכענט ער דאדורך צוריק צו שטעלען זיך אויף די פיס.

איבריגענס, א מענש אליין, וואס בעדארפט ער, אז א סוחר וועט איהם נאר געבען אויפגעזעצט אביסעל סחורה, וועט ער זיך אינ'ם יריד-טאג, שטעלען אויפ'ן מארק צוריק האנדלען, ווי אמאל מיט'ן פויער. איצט גיט עס ביי איהם א שויבעל אין קאפ, ס'גיט איהם א שלעפ צוריק צו די אמא-ליגע מארק-טעג: די איבערגעלאדענע פיהרען מיט קארטאפעל, קרויט, מייערען, צוויקעל, ס'גיט איהם א קיצעל אין דער נאז, ס'צופאכלען זיך איהם די נאז-פליגעל, ס'גיט איהם א רויש אין די אויערען ס'היימליכע געהירזשע פון יונגע זשרעביקלעך און ס'פלאמיגע פאטשען מיט די הענד ביים מקח — בעת'ן מגשווה ווערען.

— יא, יא — פערכליגעט ער זיך טראכטע-דיג — זיינע אבות אבותיו האבען נאך געזאגט — אז דער פויער איז א שפע, א מן. פאר'ן ארימען יוד, פאר'ן קליינעם סוחר, פאר'ן בעל-מלאכה. וואס איז זיך דא איינצורעדען, אז מ'קען לעבען פון די גרויסשטעטישע פאבריק-ארבייטער — צושמייכעלט ער זיך מיט ביטול — אז דאס פערמאגט גארנישט, אז דאס זענען בלוטיגע ארימע לייט, אז מ'האקט נישט אפ דעם טאג, האט מען לא עלינו נישט אין מויל אריין, און דא שטריקען, רייסען לוינען, אמאל ארבייט מען עפעס, אמאל גארנישט אויך — פו, — טראכט ער מיט עקעל — איז א חידוש, וואס כ'האב דארט קיינמאל קיין רוה אויפ'ן הארצען געהאט — — —

(סוף מארגען)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואר
פאַרוואָס איז עס אַזוי?

אַ גרויסע אומגערעכטיגקייט בעגעהען די שטייער־אַמטען בנוגע אַ געוויסע קאַטעגאָריע פון צאָהלער.

הגם מיר ווייסען, אַז אין דער היינטיגער שווערער צייט איז אַלעמען שווער אַרויסצובעקומען די פּרנסה און אַ פשיטא שוין די שטייערן, מוז מען אָבער דאָך צוגעבען, אַז מיט די צאָהלער, וועלכע בעמיהען זיך צו צאָהלען זייערע שטייערן און זענען ווייניג אָדער גאָרנישט שולדיג, דאַרף דער שטייער־אַמט זיך רעכענען און העלפען מיט אַלע מעגליכקייטען זיי זאָלען די שטייער־פליכטונגען קענען נאָכקומען.

עס איז אָבער נישט אַזוי זאָל למשל, אַ שטייער־צאָהלער שולדיג זיין אַ גרעסערע סומע פערלעגענע שטייערן זאָגאַר פאַר איינינע יאָהר, וועט איהם דער שטייער־אַמט דעם חוב צולעגען אויף ראַטעס מיט טערמינען ביז אויף אַ פּאָר יאָהר. דערמיט ווערט געגעבען די מעגליכקייט דעם בעטרעפענדען צאָהלער אָפּצוצאָהלען זיין חוב, ווייל די גאַנצע סומע איז ער נישט אימשטאַנד מיט איין מאָל צו בעצאָהלען און ווען ער זאָל די הנחה נישט בעקומען וואָלט ער איבערהויפּט נישט געוועזען בכוח דעם חוב צו בעצאָהלען, די שטייער מאַכט שטעלט זיך דאָ דעריבער נישט אָפּ דערויף, אַז דער צאָהלער זאָל האָבען אַ הנחה נאָר האַנדעלט אין אַזאַ פאַל סוחריש, רעכענענדיג זיך דערמיט, אַז אָהן דער הנחה איז מעגליך וואָלט דער חוב איבער גאַנצען נישט אָפּגענומען געוואָרען.

— אַז נישט די טובה פון צאָהלער מיינט מען, כדי צו פערלייכטערען איהם דאָס אָפּצאָהלען פון שטייער־חוב, קען מען זעהען פון פאַקט ווי אַזוי די זעלבע שטייער־מאַכט בעהאַנדעלט די באמת לאָיאַלע צאָהלער, מיר האָבען אַוועלכע אָפּטע זאַכען, און עס דאַכט זיך, אַז עס איז זאָגאַר פאַרהאַן אַ צירקולאַר פון דער העכערער מאַכט די לויפענדע שטייערן נישט צו צוצוליינען אויף ראַטעס און שטעלט איין פאַר, אַז עמיץ האָט בעצאָהלט אַלע שטייערן און ער איז שולדיג נאָר אַ לויפענדען שטייער און ער ווענדעט זיך צום שטייער־אַמט מען זאָל איהם פערלייכטערן דאָס אָפּצאָהלען פון אַזאַ שטייער צולייגענדיג אויף איניגע ראַטעס בעקומט ער אַ אָפּזאָג, מען וויל איהם נישט צוהעלפען דערצו ער זאָל לייכטער בעצאָהלען און זאָל נישט האָבען קיין פערלעגענעם שטייער־חוב נאָר בידים ווערט ער אַריינגעשלעפּט אין חובות, וועלכע פערגרעסערען זיך נאָכדעם וואָס ווייטער אַלץ מעהר און סוף כל סוף קומען אַזוי אַרום צו טעגליך בייזע פּאָזיציעס פון פערלעגענע חובות, וועלכע ווערען שפּעטער אוממעגליך אינצוציהען. דער שטייער־אַמט געהט דאָ אַרויס פון שטאַנדפונקט, אַז דער וואָס איז ווייניג שולדיג וועט שוין סוף־כל־סוף בעצאָהלען, דאָס הייסט אַז די הנחה איז נישט פאַר'ן צאָהלער נאָר אויס מורא, אַז דער שטייער־צאָהלער זאָל נאָר אַלעס בעצאָהלען, דאָ אָבער ווי די מורא איז נישט דאָ איז אויך שוין קיין הנחה נישט פאַרהאַן.

אַ גאַנץ קורצזיכטיגע טאַקטיק! ווי מיר האָבען שוין בעמערקט ברענגט אַזאַ טאַקטיק צו דער פערגרעסערונג פון די פערלעגענע שטייער־סומען און די לאָיאַלע צאָהלער ווערען אויך געצוואונגען דערצו זיך צו לאָזען אַנוואַקסען אַ ביסעל שטייער־חובות.

מיר ווילען דעריבער פרעגען די שטייער־מאַכט: צי האָט זיך אין לעבען נישט אַרויסגעוויזען פאַר אומפּראַקטיש דער סיסטעם פון נישט ערטיילען קיין הנחה ביים אָפּצאָהלען לויפענדע שטייערן אין ראַטעס? אויב עס עקזיסטירט אַזאַ צירקולאַר, וועלכער ערלויבט נישט דעליייטער פון די שטייער־אַמטען צו צולייגען לויפענדע שטייערן, אויף ראַטעס, צי וואָלט נישט געווינשען געוועזען אַז אַזאַ פאַראָרדנונג זאָל געענדערט ווערען? די שטייער־מאַכט ברויך דאָך קודם כל, אין איהר אייגענעם אינטערעס ליבדערען דעם סיסטעם, נישט קוקענדיג דערויף וואָס אויך די שטייער־צאָהלער, וועלכע פיהרען זיך לאָיאַל און צאָהלען לויט מעגליכקייט פּינקטליך קומט דאָך לכל־הפחות די טובה, אַז זיי זאָלען קענען אין אַ לייכטערער פאָרם בעצאָהלען די שטייערן. פאַר וואָס זאָל דער נישט לאָיאַלער צאָהלער ווערען פּריווילעגירט? מיר ווילען דערמיט נישט בעטאָנען, אַז די דאָזיגע, וואָס צאָהלען נישט קיין שטייערן טוען עס במזיד און זענען במילא נישט קיין לאָיאַלע צאָהלער, ווייל ווער עס צאָהלט נישט, קען פאַקטיש נישט און אַוועלכע זענען פאַרהאַן אין דער יעצטיגער קריזיס־צייט אַ סך, מיר ווילען נאָר מיט אונזערע ווערטער וויִרקען, אַז די באמת לאָיאַלע צאָהלער זאָלען נישט ליידען מעהר ווי די דאָזיגע, וואָס צאָהלען גאָרנישט, הגם זיי האָבען גאַנץ גרויסע פערלעגענע חובות.

די העכערע שטייער־מאַכט דאַרף אין דעם ענין איינציהען אינפאָרמאַציעס אין די שטייער־אַמטען און מיר קענען זיכער זיין, אַז די דאָזיגע וועלען אויספאַלען גינסטיג פאַר די צאָהלער, ווייל דער שטייער־אַמט איז אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט דעם צאָהלער און ער זעהט דעריבער אַז אַזאַ האַנדלונג איז נישט יושר'דיג און אפשר וואָלט דערמאָלט געלונגען צו איבערצייגען די בעטרעפענדע פאַקטאָרען און ווירקען דערויף, אַז אַזאַ צירקולאַר זאָל צוריקגעצויגען ווערען און אין דער קאָמפּעטענץ פון נאַטשעלניק פון שטייער־אַמט זאָל אויך זיין דאָס רעכט צו צולייגען לויפענדע שטייערן אויף ראַטעס.

ב. פרוינד.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

דער היינטיגער חודש — דער לעצטער אויף באַניפיקאַציע ביים איינצאָהלען פערלעגענעם אומזאַץ־שטייער

מיר מאַכען אויפמערקזאַם, אַז דער חודש אויגוסט איז דער לעצטער טערמין אויף איינצוצאָהלען דעם פערלעגענעם אומזאַץ־שטייער, אויב מ'וויל בעקומען אַ באַניפיקאַציע.

די אַלע, וועלכע ווילען דעם היינטיגען חודש איינצאָהלען אַ ראַטע אויפ'ן חשבון פון אַלטען פערלעגענעם אומזאַץ־שטייער, וועט מען אַראָפּרעכענען נאָך 25 פּראָצענט. דאָס הייסט, אַז פאַר יעדע הונדערט זלאָטעס וואָס איינער וועט איינצאָהלען אויפ'ן חשבון פון פערלעגענעם אומזאַץ־שטייער, וועט מען איהם אַראָפּרעכענען 125 זלאָטעס.

פאַר נישט האָבען אַ ריכטיגען פּאַטענט

אויב דער שטייער־אַמט האָט געמאַכט אַ פּראָטאָקאָל פאַר נישט האָבען קיין ריכטיגען פּאַטענט, אנשטאַט דריטע קאַטעגאָריע, דאַרף מען האָבען לויט דער מיינונג פון אַמט צווייטע קאַטעגאָריע, קען מען אויך בעשטראָפען פאַר דעם פערגאַנגענעם יאָהר אויך און מען קאָן פאָדערן צוצוצאָהלען צום פּאַטענט פון פאָריגען יאָהר, זאָגאַר פאַר דריי פערגאַנגענע יאָהרען. אין אַזעלכע פאַלען קען מען אויך מאַכען אַ צוגאָב שאַצונג פון אומזאַץ־שטייער, וואָרום אויב מען האָט בעדאַרפט האָבען אַ צווייטע קאַטעגאָריע איז דער אומזאַץ אויך גרעסער.

די פליכט צו פערעפענטליכען פּרייז־ליסטעס

די לאָדזשער שטאָטישע סטאַראָסטווע האָט בעקומען אַ גענויע אויפקלערונג פון איננערן־מיניסטעריום וועגען דער פליכט פון פערעפענטליכען די פּרייזען.

לויט דער דאָזיגער אויפקלערונג ליגט די פליכט פון פערעפענטליכען די פּרייז־ליסטעס אויף פאָלגענדע אונטערנעהמונגען: געוועלבער פון לעבענסמיטעל, יאַטקעס, סטראַגאַנעס, רעסטאָראַנען, באַהן־בופעטען, צוקערניעס. ווייטער דאַרף מען לויט דער פעראָרדנונג אַרויסהענגען די פּרייזען אויף פאָלגענדע אַרטיקלען: קאָרן, ווייץ, גערשטען, האָבער מעהל, געבעקס, אַלערליי קאַשעס און גרינצייג, מילך, קעז, אייער, פיש, פלייש, געריכערט פלייש, וואורשט, פעטס, האָניג, פוטער, שוואָמען, אייל, מלבושים, גאַלאַנטעריי, וואָל און בוימוואָל־סחורות, נאַפט, ליכט, בעהייצונגס־מאַטעריאַלען, אייזען, האָלץ, גלאָז־וואַרג פאָרצעלאַן, בלעך אויס־אַרבייטונגען, ליים־אויסאַרבייטונגען, מעסערס, גאָפּלען (אַ חוץ זילבער), לעדער און לעדער־אויסאַרבייטונגען, שרייב־מאַטעריאַלען און איינינע אַפּטייק־אַרטיקלען.

אַ קאָנפערענץ אין סוחרים־פעראיין

היינט, דינסטאָג, 7.30 אָוונט אָרדנט דער סוחרים־פעראיין פּיאָטריקאָווער 10 איין אַ קאָנפערענץ פון די ווירטשאַפטליכע פעראיינען און אינסטיטוציעס כדי אָנצונעהמען אַ שטעלונג געגען נייעם שטראָף־געזעץ, וואָס ווערט איינגעפיהרט אין לעבען און אויך געגען נייעם עקזעקוציע־געזעץ, וועלכער זעהט פאָר, עקזעקוציעס שבת און יום־טובים ווי אויך ביינאַכט, פּערזענליכע רעוויזיעס א. אז. וו.

גדיניא — אלס בייוועל־פּאָרט פון פוילען

די האַנדעלס־ און אינדוסטריע־קאַמער האָט אַרויסגעגעבען אַ בראָשור פון דירעקטאָר אינזש. קאַראָל בייער אונטער'ן טיטעל: „גדיניא — אַלס בייוועל־פּאָרט פון פוילען". דער אינהאַלט איז דורכ'ן דירעקטאָר אינזש. בייער רעפערירט געוואָרען אין אַ געשלאָסענער בעראַטונג פון פאַכמענער. דאָס פּרעזידיום פון דער קאַמער האָט אָבער אָנערקענט פאַר וויכטיג צו פּובליצירען די העכסט־וויכטיגע אויספיהרונגען פון רעפערענט, כדי בעקאַנט צו מאַכען מיט דעם אינהאַלט די אַלע, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דער פּוילישער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק. די בראָשור איז, ווי אַלע אויסגאַבען פון דער קאַמער, זעהר שעהן אויסגעפיהרט און ענטהאַלט אַ רייך זאַכליכעס און סטאַטיסטישעס מאַטעריאַל.

מאָטיווירטער מעמאָריאַל פון קליינהענדלער
וועגען גאַסען־הענדלער, הויזירעריי און אזוי־גערופענער מאַסקירטער האַנדעל

ווי מ'טיילט אונז מיט פון צענטראַל פון קליינהענדלער־פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15, האָט זיך אין דער פערגאַנגענער וואָך געפינען אויפ'ן טאָג־אָרדנונג פון דער קאָמיסיע צו ראַטעווען דעם האַנדעל, אונטערן פּאָרזיץ פון האַנדעלס מיניסטער, די פראַגע פון גאַסען־האַנדעל און מאַסקירטען האַנדעל. ווי מיר האָבען אויך שוין מיטגעטיילט, האָבען די קליינהענדלער אין דער קאָמיסיע קיין פאָרשטייערשאַפט נישט בעקומען. אָבער צוליב דעם, וואָס די פראַגע ריהרט אָן דעם קליינהענדלער, האָט די צענטראַלע פון די קליינהענדלער אין פוילען בעקומען אַן איינלאַדונג אויף דער זיצונג.

צוליב דעם וואָס מאָסנעבענדע פאַקטאָרען האָבען אוממעגליך געמאַכט די מיטאַרבייט פון קליינהענדלער פאָרשטעהער אויפ'ן געביט פון דער ווירטשאַפטליכער קאָמיסיע, האָט די צענטראַלע פון די איינלאַדונג נישט געניצט, זי האָט זיך נאָר בעגרענעצט צום איבערשיקען אַ מעמאָריאַל אין וועלכען די צענטראַלע האָט אָנגעוויזען אַז דער גאַסען־האַנדעל איז נישט בלויז אַן ערשיינונג אין פוילען, אומעטום, אין אַלע אַנדערע קולטורעלע לענדער, איז ער נישט ווייניגער פערשפּרייט. דער גאַסען־האַנדעל, אין וואָס פאַר אַ פאָרם ער זאָל נישט זיין, פיהרט אויס אַ גרויסע ווירטשאַפטליכע אַרבייט צו פערגרעסערן די אינערליכע קאָנסומציע פון לאַנד. דער גאַסען־הענדלער בעניגענט זיך מיט דעם מינימאַלסטען פערדינסט און מיט די מינדליכע רעקלאַמע דערגרייכט ער צו די ברייטסטע מאַסען־קאָנסומענטען.

די לאָזונג, אַז מיט דעם ברענגט דער גאַסען־האַנדעל אַ גרויסען שאָדען די געוועלבער, האַלט נישט אויס קיין קריטיק. אַ קליינעם פערדינסט און אַ גרויסען אומזאַץ איז געוואָרען שוין לאַנג אַ סיסטעם פון אַלע וואַרען־הייזער אין גאַנץ אייראָפּאַ און אַמעריקאַ. פון דער צווייטער זייט צוליב דער אינערליכער אָרדנונג און פערזיכערונג קאָן מען נישט זיך נישט רעכענען מיט'ן גאַסען־האַנדעל, ווייל אין אַ געוויסער מאָס פערלייכטערט ער די אַרבייטסלאָזיגקייט.

וואָס שייך דעם הויזירער־האַנדעל, קומט ער פאָר אין בעדינגונגען, וועלכע עלימינירען די קאָנקורענץ מיטן נאָרמאַלען געוועלב־האַנדעל. דער אָרט האַנדעל קומט פאָר צומייסטענס אויף די דערפער וואו דער האַנדעלס־אַפּאַראַט איז זעהר שוואַך. אַז אַ דאַנק דעם הויזירער־האַנדעל ווערט דער פּראָצעס פון פערגרעסערן דעם איננערן געבוירן פערשטאַרקט. דער הויזירער אין זיין שטאַרק געשטערטען און שווער אויספיהרליכען האַנדעל קריגט זיך אַריין אין די ווייטסטע דערפער, וואו ער פערשפּרייט דירעקט פּוילישע אויסאַרבייטונג. די געגנער פון הויזירער־האַנדעל רוקען אַרויס דעם אַרגומענט דאָס דער האַנדעל איז פּריי פון אַלע אָרט שטייערן און אַזוי־אַרום איז ער פעהיג צו קאָנקורירען, דער אַרגומענט איז נישט ריכטיג, ווייל דער הויזירער קויפט אויס אַ פּאַטענט, אַ ליצענציע, געפינט זיך שטענדיג אונטערוועגס וואָס איז פערבינדען מיט גרויסע אויסגאַבען, פון דעם אַלעם איז צו זעהען, אַז דער הויזירער פיהרט זיין מסחר אין אַזעלכע געשטערטע בעדינגונגען, אַז וועגען זיין נישט־לאָיאַלע קאָנקורענץ איז קיין רייד נישט.

דער מאַסקירטער האַנדעל (פּריוואַטען־געשעפטען, הערבאַטשאַרניעס א. א.) איז אַרויסגערופען געוואָרען אַ דאַנק די אַנאָרמאַלע בעדינגונגען, אין וועלכע איבערהויפּט דער האַנדעל קומט פאָר. דאָס קאָן דערלעדיגט ווערען נאָר דורך אַ ראַדיקאַלען רעפאָרמירען די פאָרשריפטען וועגען די האַנדעלס־שעהן, די פּאָליצייאישע פעראָרדנונגען און, ווי דיפּות וועלען דעם געהעריגען ערפאָלג נישט האָבען.

אקציע פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער
וועגען דעם צוואַנג צו פיהרען האַנדעלס־ביכער

בעת ס'איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָיעקט פון נייעם שטראָף־קאָדעקס, האָט די לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם אַרטיקעל 280, לויט וועלכען ס'וועט בעשטראָפט ווערען מיט 6 חדשים אַרעסט אָדער געלד־שטראָף דער אונטערנעהמער, וועלכער איז מחויב צו פיהרען ביכער און פיהרט זיי נישט, אָדער פיהרט זיי שלעכט.

די לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער איז אַרויסגעגאַנגען פון דער הנחה, אַז די קרעדיטאָרען זענען בעת אַ פאַל פון אַ אויפּאַדלאָשטש גענוג פערזיכערט דורך דער פאָרשריפט, אַז דער באַנקראָטירטער מוז קענען אויפווייזען זיין פערמעגען־צושטאַנד דורך ריכטיג געפיהרטער האַנדעלס־ביכער, אַזוי אַז מען דאַרף נישט אַריינשטעלען אין נייעם שטראָף־קאָדעקס קיין נייעם אַרטיקעל, לויט וועלכען מ'וועט שטרענג בעשטראָפט פאַרן נישט פיהרען קיין האַנדעלס־ביכער גופא.

די האַנדעלס־קאַמער האָט אָנערקענט די וויכטיגקייט פון פיהרען ביכער, הן אין פּריוואַט־עפענטליכע בעציהונגען, הן אין שטייער־אָפּשאַצונגען, דאָך האָט זי זיך גערעכענט מיט'ן פאַקט, אַז אַ גרויסער טייל אונטערנעהמער קען נישט פיהרען קיין האַנדעלס־ביכער, צוליב סבות, אין וועלכע זיי האָבען איינגאַנצען קיין שולד נישט. דאָס איז קודם כל נוגע דער גרויסער צאָהל קליינע אונטערנעהמונגען, וועלכע האָבען נישט קיין שום נוצען פון פיהרען ביכער, צוליב דעם קליינעם פערנעהם פון זייערע אונטערנעמונגען. די דאָזיגע אונטערנעמער קענען נישט קיין בוכהאַלטעריע און קענען אַליין נישט פיהרען די ביכער, עס שטייעט זיי אויך נישט אויף צוצונעמען אַ ספּעציעלען מענשען.

צו דער דאָזיגער מיינונג פון דער לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער האָט זיך אויך פעראייניגט דער פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן.

נישט קוקענדיג דערויף איז דער נייער שטראָף־קאָדעקס שוין פערעפענטליכט געוואָרען, ער הויבט אָן צו פערפליכטען דעם 1 סעפּטעמבער און דער אַרטיקעל 280 וואָס זעהט פאָר שטראָף־סאַנקציעס פאַר נישט פיהרען קיין ביכער איז געבליבען.

די לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער האָט דעריבער דורך דער פערמיטלונג פון פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערען אונטערגענומען שריט, אַז דער אַרטיקעל 280 זאָל איצט די ריכטער נישט פערפליכטען ביז דער צייט ווען ס'וועט פערעפענטליכט ווערען דער נייער האַנדעלס־קאָדעקס, וואָס וועט זיין איינהייטליך פאַר גאַנץ פוילען און וואָס וועט רעגולירען די פראַגע וועגען פיהרען ביכער און פעסטשטעלען די נאָרמעס, וואָס ס'הייסט פעהלערהאַפט פיהרען ביכער. דערווייל אָבער האָט די האַנדעלס־קאַמער געבעטען, אַז די פליכט צו פיהרען האַנדעלס־ביכער זאָל חל זיין נאָר אויף האַנדעלס־אונטערנעהמונגען פון דער פערטער קאַטעגאָריע און אינדוסטרי־אונטערנעהמונגען פון דער 7 קאַטעגאָריע. ווייטער, אַז אַלס ריכטיגע ביכער זאָלען אויך אָנערקענט ווערען די איינפאַכע ביכפיהרונג. ווייטער האָט די האַנדעלס־קאַמער געבעטען, אַז ס'זאָל גענוי פעסטגעשטעלט ווערען וואָס ס'הייסט פעהלערהאַפט פיהרען די ביכער.

—=:)(:=—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
ז
9
מנחם אב תרצ"ב

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.04
זון-אונטערגאנג 7.21

פון האנדעלס-געריכט

לעאפאלד קוליש, בעקעריי-בעזיצער (קאכאנאווסקא 19) איז מיט עטליכע וואכען צוריק פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש, אויפן פערלאנג פון די קרעדיטארען, איז קוליש איינגעזעצט געווארען אין תפיסה, וואו ער זיצט ביז'ן הייטיגען טאג, די פאדערונג פון די קרעדיטארען אויף קוליש'ס פרוי איינצוזעצען אין תפיסה, איז פון געריכט אפגעווארפען געווארען. אויף דער לעצטער זיצונג איז דער ענין ווידער בעהאנדעלט געווארען און ווידער אמאל אפגעווארפען געווארען.

אויף דער הייניגער זיצונג, ווען דאס געריכט בעטראכטען די ביטע וועגען געבען ק'ן א גלייט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „דוד גלאזער", העלע-סוחר, האט דאס געריכט געגעבען א צוגאב-טערמין פון 2 וואכען אוי אנצומעלדען די חובות. דער דאזיגער אופאדלאשטש, ציהט זיך שוין פון יאהר 1924.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „הוגא גיטעל" (וואולטשאנסקא 117), האט דאס געריכט דעלעגירט אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג דעם האנדעלס-ריכטער מאלאנאווסקי.

וועגען ענדערן דאס געזעץ פון סאציאלע פערזיכערונגען

די האנדווערקער-קאמער האט זיך לעצטנס בעשעפטיגט מיט דעם פראיעקט פון ענדערען דאס געזעץ פון די סאציאלע פערזיכערונגען. דער פראיעקט איז דורכ'ן מיניסטעריום איינגעגעבען געווארען אין סיים, וועלכען האט דעמזעלבען איבערגעשיקט די ווירטשאפטליכע קאמערען. די קאמערן פון זייער זייט האבען דעם פראיעקט איבערגעשיקט די ווירטשאפטליכע פעראיינען, וועלכע בעשעפטיגען זיך זייט א קורצע צייט דערמיט.

דער פראיעקט זעהט פאר פערשידענע ענדערונגען אין ביזאיצטיגען געזעץ, און דער הויפטזאך זאלען אלע ביזאיצטיגע אינסטיטוציעס ווי די קראנקען-קאסע, ארבייטסלאזער אמט און די פערזיכערונגס-געזעלשאפט פאר גייסטיגע ארבייטער פעראייניגט ווערן אין איין פערזיכערונגס-קאסע. דאס זאל פערקלענערען די אדמיניסטראציע-קאסטען און אויסמיידען סכסוכים וועגען דער קאמפעטענץ פון יעדער פון די אינסטיטוציעס.

אין די האנדווערקער-קרייזען רעכענט מען ארויסצוטרעטען מיט פערשידענע פערבעסערונגען פון געזעץ, וועלכע זאלען זיין צוגעפאסט צו דער לאגע פון האנדווערקער. עס ווערט למשל צווישען אנדערע אויסבעסערונגען געפאדערט אז דער ביישטייער פון האנדווערק זאל זיין קלענער ווי אין דער אינדוסטריע, די כאלופניקעס זאל אויך גענויער געזיכערט ווערען הילף אין א קראנקהייטס פאל אדער ביי ארבייטסלאזיגקייט.

כשר'ע היטלעראווצעס

און זייער בעציהונג צו די נאציאנאלע מינדערהייטן

(2) לויט ווי מיר האבען שוין פאריגע וואך געמאלדעט, האט זיך נעבילדעט א נייע פאליטישע גרופע א. נ. „די פארטיי פון נאציאנאל-סאציאליסטען", וועלכע איז אנ'אפצווייגונג פון נ. פ. ר.

די דאזיגע פארטיי, וואס געפינט זיך איצט אין סטאדיום פון ארגאניזירען זיך, האט שוין איהר פעסט-אויסגעארבייטען פראגראם, פון וועלכען עס זענען ספעציעל אינטערעסאנט פאלגענדע פרטים:

„די פארטיי פון די נאציאנאל-סאציאליסטען זענען שונאים פון טעראר לגבי מינדערהייטס-גרופירונגען, האלטענדיג, אז אפילו א מיטגליד פון דער מינדערהייט איז א בירגער פון דער פוילישער מלוכה, און אלס אזא דארף ער געהערען צו די נאציאנאל-סאציאליסטען, האנדלענדיג לטובת דער פוילישער מלוכה.

ריכטענדיג זיך לויט דעם דאזיגען לאזונג, וועלען די נאציאנאל-סאציאליסטען בעקעמפען אלע בעזונדערע נאציאנאלע בעוועגונגען, ווי א שטייגער די ציוניסטישע, רוטענישע, גערמאנישע א.א.וו.

די נאציאנאל-סאציאליסטען האלטען פאר נויטיג איבערצולאזען דעם בירגער די פולע גלויבענס-פרייהייט, און שטרעבט דערצו, אז אין די פעסער זאלען אפגעשאפען ווערען די רובריקען: אמונה — נאציאנאליטעט.

ווי ס'איז צו זעהן פון די מיטגלידער-רשימות מעלדען זיך דאס רוב, אלס מיטגלידער פון דער דאזיגער נייער פארטיי אקאדעמיקער פון פערשידענע גלויבענס.

די פארטיי-לייטונג איז אבער שטארק מקפיד, אז די מיטגלידערשאפט זאל זיין אהן א פגם, און דעריבער ווערען אפילו נישט אנגענומען די „הנאהבים והנעימים" אונזערע — די אזויגערופענע גרינגבענדעלדיגע...

מיט איין ווארט: נאציאנאל-סאציאליסט, בלייבט נאציאנאל-סאציאליסט!

ס'איז, איינענטליך, די זעלבע יענטע (לפקא) נאר א ביסעלע קליגער און א ביסעל אנדערש געשלייערט...

פאטער לאזט איבער אויף הפקר זיינע 2 יונגלעך אין אלטשטאטישן בית-המדרש

רייכע אמעריקאנערין וויל איינע יונגעלע אדאפטירען

וואו איז דער פאטער פון די צוויי קינדער?

מיט אנ'ערך 3 וואכען צוריק, ווען די מתפללים פון אלטשטאטישען בית-המדרש זענען אינדערפריה געקומען צום דאווענען, האבען זיי געטראפען ליגען אויף א באנק צוויי יודישע יונגעלעך, איינער פון 6 און דער צווייטער פון 4 יאהר.

ווען מ'האט די קינדער אויפגעוועקט, האט דער עלטערער דערצעהלט, אז זיי האט געבראכט דער פאטער אויף א פוהר מיט געננז, און האט זיי אריינגעפיהרט אין ב'ת-המדרש, און אליין איז ער אוועק. וואו ער איז, ווייסט ער נישט.

אויף דער פראגע, פון וואנען זיי זענען, האט דאס יונגעלע געענטפערט—פון טארלא. דאס איינציגע וואס ער ווייסט איז, אז דער טאטעשי הייסט מאיר.

די מתפללים האבען דאן גענומען קלערען: וואס מאכט מען מיט די קינדער? ענדליך האט זיך אויף זיי מרחם געווען אברהם וויגדאראוויטש, אנגארימער שוסטער, וואס וואוינט אין איין שטיבעל אויף פילסודסקא 14 וואו די קינדער געפינען זיך ביז איצט.

דער ארימער שוסטער, וואס איז אליין נישט קיין גרויסער גביר, האט שוין מעהרער מאל אינטערווינירט אין דער קהלה, און יעדעס מאל געהט ער אוועק מיט גארנישט.

די טעג, האט זיך געמאלדען אנ'אמעריקאנערין, וואס איז איצט אין לאדז אויף א לוסטרייזע, דערוויסענדיג זיך פון די אומגליקליכע קינדער, האט זי ארויסגעזאגט איהר גרייטקייט צו אדעפטירען דאס יונגערע יונגעלע בתנאי, אז דער פאטער זאל זיך אפשרייבען. זי איז אויך גרייט דעם פאטער צו געבען א געוויסע סומע געלד.

ווער ס'ווייסט, וואו דער פאטער געפינט זיך און אפשר איז דער פאטער אין לאדז, זאל ער זיך מעלדען אויף דעם א. ד. אדרעס.

פערשארפטע בעדינגונגען

ביים אננעהמען בעאמטע אויף מלוכה-פאסטענס

(2) דער וואיעוואדען-אמט האט בעקומען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטעריום בנוגע די פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט דער אפיציעלער מעדיצינישער אונטערזוכונג פון קאנדידאטען אויף מלוכה-בעאמטע, ווי אויך בנוגע דער אונטערזוכונג פון בעאמטע מיט אורלויב-צוועקען. לויט'ן געזעץ ווענדט זיך דאס אננעהמען אויף א מלוכה-פאסטען אין די גייסטיגע און פיזישע פעהיגקייטען פון די קאנדידאטען.

דער געזונד-צושטאנד פון די קאנדידאטען שטעלען פעסט בערופענע קרייז-דאקטוירים.

בעזונדערס איז מען מקפיד אויף דער פיזישער און גייסטיגער שלימות פון לעהרער.

פרויען, אלס סעקוועסטראטארקעס

מ'וועט דאך מוזען רעווידירען נשים אויך, טא — נאט אייך!

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער, בעטראכטעט דאס נייע געזעץ צו איינמאהנען פערלעגענע שטייערן, צ.א. דורכצופיהרען פערזענליכע רעוויזיעס פון צאהלערס, אויב עס זאל ענטשטיין דער חשד, אז זיי בעהאלטען אויס בכיוון דאס מזומן-געלד.

איז דאך ענטשטאנען צוליב דעם די פראגע: און ווי איז טאקי דער דין, אז מ'וועט דארפען רעווידירען פרויען?!

וואס — סעקוועסטראטארען זאלען זיך, צו דעם צוכאפען?..

טא כאפט זשע נישט! עס לאזט זיך אויס, אז מיט'ן איינפיהרען אין דער פראקטיק דעם נייעם עקזעקוציע-סיסטעם, וועלען געדונגען ווערען ספעציעלע סעקוועסטראטארקעס, וואס זייער אויפגאבע וועט זיין א מין „סוואיא דא סוואיעי!" ד. ה. נשים צו נשים...

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 12.30 ביז 1.30 און פון 5–9 אוו.

זונטאג פון 10–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ארבייטען 78 טעג,

כדי צו בעקומען ווינטער די אונטערשטיצונגען

(א) א דעלעגאציע פון סעזאן-ארבייטער האט אינטערווענירט ביים שטאט-פרעזידענט, אז ער זאל קומען צו הילף די ארבייטער און אויסברייטערען די ארבייטען אויף 4—5 טעג אין וואך, כדי די ארבייטער זאלען קאנען דערגרייכען 78 ארבייטס-טעג, וואס עס גיט דאס רעכט צו בעקומען ווינטער די ארבייטסלאזע-אונטערשטיצונגען.

דער פרעז. זשעמיענצקי האט צוגעזאגט דעם ענין פאזיטיוו צו ערלעדיגען, פערענטפערענדיג זיך דערביי, אז פון תיכף קאן די ארבייט נישט אויסגעברייטערט ווערען מחמת'ן מאנגעל אין געהעריגע פאנדען. צו דעם צוועק איז ער טאקי נעכטען אוועקגעפאהרען קיין ווארשא, אום צו בעמיהען זיך וועגען גרעסערע קרעדיטען אויף צו פיהרען די סעזאן-ארבייטען.

זונטאג-צוגאב-צוגען לאדז—גלאוונא

(א) מחמת דער פערשטארקטער בעוועגונג אויף דער ליניע לאדז — גלאוונע וועלען יעדען זונטאג קורסירען 2 צוגאב-צוגען:

לאדז — גלאוונע: 7 א זייגער מיט 25 מינוט אין אווענד.

גלאוונע — לאדז: 9 מיט 12 אין אווענד.

ארויספאדערונגען פון ארץ-ישראל

עס זענען דערהאלטען געווארען ערלויבענישען אויף צו פאהרען קיין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען: שיינוואלד חנה, אסאווסקא מלכה, אסטראוויעצקא אסתר, ליבערמאן חנה.

די דערמאנטע דארפען זיך ווענדען אין פאלעסטינא-אמט (שרודמייסקא 29) מיט די פערזענליכע דאקומענטען כדי צו ערלעדיגען די רייזעפארמאליטעטען.

אמטליכעס

(א) עס האט זיך צוריקגעקעהרט פון אפרוה-אורלויב און נעכטען איבערגענומען זיין אמט, דער לאווניק פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט, ה' אנטאני פורטאל.

פערזענליכעס

קיין לאדז איז צוריקגעקומען און האט ווידער איבערגענומען די פראקטיק די בעקאנטע קינדער-דאקטארין פר. ראכעלא לעווי.

אפטייקען

הייניגע נאכט-דיזשורען

(2) א. דאנצער, זגערזשער 57; וו. גראשקאווסקי, 11-טער ליסטאפאד 15; ס. גארפיין, פילסודסקיעגא 54; ס. בארטאשעווסקי, פיעטריקאשער 164; ר. רעמבעלינסקי. אנדזשעיא 28; א. ווימאנסקי (פשענדזעלגיאנא 75.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פערבאנד-טרופע פון א.א.פ. אין פוילען. אנפיהרונג: א. בעזמאן.

היינט און מארגען לעצטע 2 מאל. — 3 שעה'דיגע פערווילונג

2 פארשטעלונגען פאר 1 בילעט 2

1) מרים קאראלאווא'ס

סוקצעס — זאלאטארעווסקי'ס אמעריקאנער שלאגער

„אהן א מאמע"

אין 3 אקטען. רעזשי—קאמבאראוו.

מיט מרים קאראלאווא אין דער הויפט-ראלע.

2) „דאס שענסטע-דאס בעסטע" גרויסע קאנצערט אין 5 טיילען

מיט מרים קאראלאווא, קאמבאראוו, א. טעפנער און דער גאנצער ענסאמבל.

סענסאציע! גרויסע אטראקציאנס-פרעמיערע! סענסאציע!

די אונגארישע רעטשמע

אפערעטע אין 3 אקטען מיט מרים קאראלאווא

קומט שוין דעם נאהענטסטען פרייטאג. — פרטים אין די ווייטערע אנאנסען.

היינט פאהרט אפּ די ערשטע לאָדזער עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל

היינט דינסטאַג, 28 7 פריה פאָהרט אָפּ פון דער קאַלישער באַהן, די ערשטע לאָדזער עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל.

די עקסקורסיע פאָהרט דורך וואַרשאַ, לעמבערג, טשערנאָוויץ... שניאַטין, קאָנסטאַנצאַ ביז אַלעקסאַנדריען. פון אַלעקסאַנדריען ביז תּל-אביב מיט דער באַהן. די עקסקורסיע ווערט געלייטעט דורך אינזש. יצחק זשעלינסקי און גרשון ליכטענשטיין.

איבערגעפאהרן א יודיש יונגעלע פון קרושניעוויץ

(2 אויף רוג אלטען מארק און זגערזשער איז נעכטען איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ דער 13-יאָהריגער יונגעלע משה מאָשקאָוויטש, וועלכער איז געקומען צוזאמען מיט זיין פאָטער קיין לאָדז איינקויפען סחורה.

ביי דעם אומגליקליכען קינד איז צובראָכען דער לינקער אקסעל-ביין און דער גאנצער קערפער צושעדיגט.

מ'האָט איהם געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאָל. דער שאָפער איז אין טומעל ענטלאָפען.

דריי גרויסע גנבות

(2) פאַריגע נאַכט זענען פאַרגעקומען 3 גרויסע גנבות:

אויף פּאָלנאָצנא 5 האָט מען אויסגעבראָכען אַ וואַנד און בעגנב'עט דעם מאַנופאַקטור-סקלאַד פון יחיאל-מאיר וויינבערג.

ביי יאָסעל טוגענדרייכען (פּילסודסקעגאָ 20) האָט מען אויפגעריסען אַן אייזערנע קאַסע און ארויסגענומען פון דאָרט דאָס גאַנצע געלד, ווערטפּאַפּירען און צירונג.

ביי אברהם פריינדליכען (אַל. 1 מאַי 9) האָט מען ארויסגעגנבעט פון דער וואוינונג: 2 פוטערס, מלבושים, וועש, זילבער א.א.וו.

דער אויספלוג „מיט דער וויסעל צום ים"

ארגאַניזירט דורך דער יודישער לאַנדקענטשאַפט-געזעלשאַפט

מיר האָבען דערהאַלטען א דאַנקשרייבען פון די אנטיילנעהמער אין דעם אויספלוג א. נ. „מיט דער ווייסעל צום ים", וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך „יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט"— מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

קאָרוויע, 8 אויגוסט.

דער אויספלוג מיט דער ווייסעל צום ים איז געלונגען, די קאָלאָניע אין קאָרוויא איז אויסער־געוועהנליך אָרגאַניזירט, הערליכע אויפנאַהמע. מיר דאַנקען די אָנפיהרער פונ'ם אויספלוג נאַכומאָוו און ריינגאָלד, דער פערוואַלטונג פון דער קאָלאָניע סטאַפ, ספּעציעל דאַנקען מיר דעם אָרגאַניזאַטאָר וויצע-פרעזעס פון דער הויפּט-פערוואַלטונג ה' זיידע.

(—) זילבערבערג

ס'פאָלגען 29 אונטערשריפטען.

קרובים פון געשעפט-אינהאבער

קאָנען נישט פערזיכערט ווערען אין דער קראַנקען-קאַסע

(2) אין שייכות דערמיט, וואָס אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע קומען אָפטמאָל אָן ביטעס וועגען פערזיכערונג פון פערזאָנען, וועלכע האָבען דערצו קיין רעכט נישט, — האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום לעצטענס צוגעשיקט אַן אויפקלעהרונג, אין וועלכער ס'ווערט צוו. אנד. געזאָגט, אַז אַ זוהן אָדער אַ טאָכטער פונ'ם אינהאַבער פון געשעפט, ביי וועלכען זיי אַרבייטען, ווי אַנגעשטעלטע, קאָנען נישט זיין פערזיכערט אין דער קראַנקען-קאַסע.

איטליכער פון זיי קאָן אריינטראָגען אַן אינדיווידועלע ביטע וועגען גוטוויליגער פערזיכערונג אין דער קאַסע אויפ'ן פּרינציפּ פון אַלגעמיין פערפּליכטענדע יסודות.

א דאקטאר מיט-די-ציין

וואס איז פונקט אזא דאקטאר, ווי א מיניסטער

(א) מיט א קורצער צייט צוריק איז אין שטעטעל פּאַיענטשנאַ, ראַדאָמסקער קרייז, אָנגעקומען איינער אַ חבֿיה-מאַן, וועלכער האָט זיך פאַר די דאָרטיגע אָנגעגעבען, אַלס דאָקטאָר-גינעקאָלאָג (ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען) מיט'ן נאָמען זיגמונט וויטשאַק פון וואַרשאַ.

האָט ער זיך אָנגעבאָרגט ביי פערשידענע שטאָט-מענשען און ביי דעם דאָרטיגען אַפּטייקער פערשידענע סומען געלד און — פלוצים נעלם געוואָרען, ווי עטער כּדומה למשל...

איצט לאָזט זיך אויס, אַז ער איז נישט קיין דאָקטאָר, און נישט קיין פעלדשער, און נישט קיין צאָ, נאָר אַ חבֿרה-מאַן, וועלכער האָט אויף דעמזעלבען אופן בעשווינדעלט דאָס שטעטעל וולאָדזשימיעזשאָוו, סאַרנער קרייז, און פון דאָרט אויך בעצייטענס ענטלאָפען.

ס'איז דאָ אַ חשד, אַז ער האָט בשעתו געאַרבייט אויך אין לאָדז, אָבער — אַלס אינזשיניער. פּאָליציי האָט פונאַנדערגעשיקט שטעקבריף...

PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE

TEL. 12-333 ZIELONA № 6.

Szybka pomoc lekarska.–PRZEWÓZ CHORYCH

סולעיאוו — פעטריקאוו

דער עניין-קאלעיקע אויף א גוטען וועג

(2) כּידוע האָט די קאָלעיקע צווישען סולעיאָוו — פּעטריקאָוו געזאָלט, מחמת מאַנגעל אין פּאַסאַזשירען, ליקווידירט ווערען.

די בעמיהונגען, אַז די רעגירונג זאָל איבערנעהמען אין איהר רשות די עקספּלאָאַטאַציע פון דער קאָלעיקע האָבען צו גאָרנישט געבראַכט, ווייל די רעגירונג פיהרט איצט אַ פּאָליטיק פון אָפּשפּאָרונגען.

ווידער די שטאָט-פערוואַלטונגען פון די ביידע שטעט, וועלכע עס גייט אין כּבוד, אַז די קאָלעיקע זאָל פערבלייבען, קאָנען זי נישט אָפּקויפען, ווייל אין זייערע קאַסעס איז בלוי...

איז די געזעלשאַפט, וואָס צו איהר געהערט די קאָלעיקע, געפאַלען אויף אַ פּלאַן צו בעמיהען זיך וועגען דער קאָנצעסיע אויף דער אויטאָבוס-בעוועגונג צווישען די ביידע שטעט, און אַז זי וועט עס פועל'ן, וועט זי זיין בכּוח אויך אויסצוהאַלטען די קאָלעיקע.

מיר דערוויסען זיך, אַז דער ענין געפינט זיך אויף א גוטען וועג, און אַז די געזעלשאַפט וועט בעקומען די אויסשליסליכע אויטאָבוס-קאָנצעסיע, וועט דער פּאַסאַזשיר-פערקעהר אויפגעהאַלטען ווערען אויף די אויטאָבוסען, און משאות וועלען טראַנספּאָרטירט ווערען מיט דער קאָלעיקע.

שרודמיעסקאַ 15 — טעאַטער „סקאַלאַ" — שרודמיעסקאַ 15

קינסטלער-אנסאמבל פון ווילנער און וואַרשעווער אַרטיסטען

מיט אנטייל פון ערשטקל. אַרטיסטען-אַנסאַמבל: באַרסקאַ-פישער, שילער רבקה, ראזענבלום דבורה, בוזגאַן חבל, בליאכער שבתי, לאַנדוי שמואל, מעלניק נחום, סטרוגאַטש יוסף, שרפּטזעצער לייב.

היינט, דינסטאַג, דעם 9-טען אויגוסט, 9 אָוונט — צום 6-טען מאָל

צום ערשטען מאָל אויף דער יוד. ביהנע!

„כייטען"

ה. לייוויק'ס גרויסע ווערק — אין 3 אקטען, — רעזשי: ח. בוזגאַן

1-טער אַקט: קאַטאָרגע-רעזשים, און דאָס אַנטלויפען פון תּפיסה. 2-טער אַקט: הונגער-שטרייק און אויסברוך פון רעוואָלוציע. 3-טער אַקט: ברודער-קאַמף און די נקמה פון צאַרס דינער.

סיבירער קאַטאָרגע-לידער.

ספּעציעלע תּפיסה-דעקאָראַציע און קאָסטיומירונג

אכטונג: אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס, געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פעראיינען, קענען זיך ווענדען טעגליך פון 11—1 אין קאַנצעלאַריע וועגען פאַרשטעלונגען און הנחות פאַר זייערע מיטגלידער.

דירעקציע.

גוט מארגען!

דער לאדזער ברוק און דער כעלמער נאכט-שומר

אויב אין לאָדז זענען איצט נישטאָ קיין זיכערע פרנסות. איז ביים לאָדזער ברוק (לייען: דער ברוק אויף פּעטריקאָווער גאַס) אַ געזיכערטע פרנסה.

דער ברוק אויף פּעטריקאָווער גאַס דערמאָנט אין דער כעלעמער מעשה'לע וועגען משיח'ן:

אין כעלם האָט מען זיך געריכט אויף משיח'ן. דער רב האָט אויסגערופען, אַז אָט קומט משיח.

האָבען די כעלעמער אָפּגעהאַלטען אַן אַסיפה, און ס'איז געבליבען, אַז כּדי נישט צו פערשלאָפען משיח'ס קומען, זאָל מען דינגען אַ יודישען נאַכט-שומר, וואָס זאָל אַ גאַנצע נאַכט שטעהען אין אַכטונג-געבען, דערפאַר וועט ער בעקומען 10 גילדען אַ וואָך.

איז דער נאַכט-שומר געשטאַנען אַ נאַכט, אַ וואָך—משיח קומט נישט.

האָט דאָס ווייב גענומען מיט איהם אייגטענה'ן, פאַרוואָס ער פערלאַנגט נישט פון קהל אַן'הספּה—נישט קשה—האָט דאָס ווייב געטענה'ט אויב קהל וויל ענטגעגען-געהען משיח'ן, זענען זיי נישט חולה צו בעצאָהלען!..

האָט דער נאַכט-שומר טאַקע ערקלעהרט אַ שטרייק—אויב מ'וועט איהם נישט געבען 15 גילדען, וועט ער נישט היטען.

איז דאָך געוואָרען אַ מהומה. מ'האָט גענומען טענה'ן מיט גוטען און בייזען — ס'העלפט נישט. ער האַלט זיך ביי ס'זייניגע—דאָס קאָסט 15 גילדען!

אַז די אַלע אינטערווענצען האָבען נישט געהאָלפען, האָט זיך דער רב אַליין מטריח געווען.

— היתּכן? — האָט דער רב געטענה'ט — וואָס איז דער שכל?

— כ'קען נישט בעשטעהען — האָט דער נאַכט-שומר געזאָגט. פאַר 10 גילדען לוינט מיר נישט דער עסק.

— געה שוין געה, דו ביזט אַ שוטה — האָט דער רב איהם ערקלעהרט; אמת, די שכירות איז טאַקע א קליינע, אָבער די פרנסה איז דאָך אַ געזיכערטע אויף אַזוי לאַנג ווי דו וועסט לעבען...

די אייגענע מעשה איז מיט דעם לאָדזער ברוק אויף פּיעטריקאָווער גאַס:

אַמאָל האָט די פּיעטריקאָווער גאַס געהאַט אַ שטיינער-ברוק. האָט מען ארויסגעריסען די שטיינער, און געמאַכט אַ האָלץ-ברוק. האָבען די קלעצלעך גענומען שווימען אין דער הויך, האָט מען געלייגט לאַטעס, זענען די לאַטעס אויך ארויסגעשווימען, האָט מען אריינגעזעצט אַנדערע לאַטעס.

איז געקומען דער לאָדזער מאַגיסטראַט, האָט ארויסגעריסען דעם האָלץ-ברוק, און האָט געמאַכט אַן'אַספאַלט-ברוק – אַ סוף!

האָט דער אַספאַלט גענומען פּלאַצען, און איצט פאָהרט שוין ווידער אַ סמאָלע-מאַשין — מ'שמירט שוין ווידער.

אמת, דער לוין ביי די ברוק-אַרבייטען איז טאַקע אַ קליינער, דערפאַר איז דאָס אָבער אַ געזיכערטע פרנסה אויף אייביג...

אב—נעק

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(90

לאַנגזאַם, מיט גרויס האַרצקלאַפּעניש איז פראַנקענשטיין צוגעגאַנגען צו דער לאָדזער בית-עולם-אַלעע. אַזוי ווי אַ גנב האָט ער זיך אריינגעשאַרט ביז צו דעם פעלד, וועלכעס ער האָט גוט געקענט. מיט די פערשידענע מצבות, גראַניטענע און שטיינערנע, מיט פרויען וואָס זענען אַרומגעגאַנגען מיט פערוויינטע פּנים'ער, מיט די קברנים וואָס האָבען ערנסט געטוהן זייער אַרבייט.

— וואו איז מיין קבר האָט פראַנקענשטיין זיך געטראַכט, אַליין געפינען איז פאַר איהם נישט מעגליך. געוועהן און ער האָט זיך דעריבער געווענדעט איז קאַנצעלאַריע, ער האָט זיך קיינעם נישט געדאַרפט פרעגען, ווייל ער האָט דאָס אָרט זעהר גוט געקענט. ער איז צוגעגאַנגען צו דעם בעאַמטען און שטיל געפרעגט.

— אפשר קענט איהר מיר זאָגען, וואו געפינט זיך דאָס קבר פון דוד פראַנקענשטיין?

דער בעאַמטער האָט אפילו נישט געפיהלט וואָס פאַראַ וויכטיגקייט דער מענש וואָס פרעגט גיט צו דער פראַגע. דער בעאַמטער האָט אויפגעמישט דאָס בוך.

— ווען איז ער געשטאָרבען אָט דער פראַנקענשטיין?

— איך ווייס אַליין נישט... איך געדענק נישט... איבריגענס איז ער נישט געשטאָרבען דער דאָזיגער פראַנקענשטיין...

דער בעאַמטער האָט אַ שאַרפען בליק געגעבען אויף פראַנקענשטיינען, מיינענדיג, אַז ער האָט אַ משוגענעם פאַר זיך.

— וואָס הייסט ער איז נישט געשטאָרבען?

אויב ער איז נישט געשטאָרבען, פאַרוואָס זוכט איהר דאָ ביי אונז, דאָ זענען קיין לעבעדיגע נישט פערהאַן.

— טאַקע איז ער דער דאָזיגער פראַנקענשטיין אָבער געשטאָרבען איז ער נישט.

— ר' יוד, מיר האָבען דאָ נישט קיין צייט זיך צו חכמ'ענען מיט אייך, זאָגט וואָס איהר ווילט און מיט דעם איז דער ענין געענדיגט.

— איך וויל וויסען, וואו ס'געפינט זיך דאָס קבר פון דוד פראַנקענשטיין, וועלכען מ'האָט אויפגעהאָנגען.

— אהא פון דעם פויגעל, אַ וואַזשנע העכט געווען, געהאַט גרויסע פערמעגענס און אַליין זיך פערנומען מיט אַלדע שוואַרצע יאָהר...

— נישט אמת, האָט זיך פראַנקענשטיין פערגעסען, נישט אמת, באַלד האָט ער זיך געכאַפּט, אַז ער זאָל זיך נישט פערראַטען און צוגעגעבען.

— ענטשולדיגט, דער דאָזיגער פראַנקענשטיין איז געווען מיין פריינד, איך האָב די גאַנצע צייט געהאַלטען און האַלט נאָך ער-היום, אַז ער איז אומשולדיג.

— האַלט זיך מיט איהם און עלטער'ס זיך מיט איהם ביז הונדערט און צוואַנציג יאָהר, האָט דער יוד ביין געענטפער'ט, ער ליגט ביים פּלויט אין דער לעצטער אַלעע נומער 246.

פראַנקענשטיין האָט געוואָלט אויסשרייען.

— שווייגט, שווייגט, בעליידיגט נישט דעם כּבוד פון אַן'אומגליקליכען אומשולדיגען מענשען, טאָרעט נישט אין בלאָטע יענעמ'ס נשמה, יענעמס געוויסען, איהר זאָלט אַלע וויסען, אַז דאָס בין איך דער דאָזיגער אויסוואורף פראַנקענשטיין, דער דאָזיגער וועמען איהר בעשפּייט אַזוי אין בעזוידלעט, אָט שטעהט ער פאַר אייך און שווערט ביי אַלץ וואָס איז הייליג, אַז דאָס אַלץ וואָס מ'האָט געזאָגט אויף מיר און מ'זאָגט נאָך איצט איז שקר וכזב.

ער האָט אָבער נישט געשריגען, נישט גערעדט אפילו קיין וואָרט, פערביסען די ליפּען ביז בלוט, איינגעשטילט דאָס בלוט וואָס האָט געקאָכט אין איהם, געהאַלטען זיין אויפברויז און מיט אַ געמאַכטער רוהיגקייט אַרויס פון קאַנצעלאַריע.

איצט האָט ער אַליין געוואָלט ווערען ערנסט, אָנגענומען זיך מיט יראת הכּבוד, צוגעהען צו זיין אייגענעם קבר.

— זיכער, האָט ער צו זיך גערעדט, דאַרף מען זיין ערנסט ווען מ'געהט אויף אַן'אייגענער לויה, אויף אַ לויה פון זיך אַליין, צום קבר וואו מען איז אַליין בעגראָבען.

מיט אַזעלכע געדאַנקען איז ער צוגעגאַנגען צו דעם אָרט, וואָס מ'האָט איהם אָנגעוויזען אין דער קאַנצעלאַריע, ער האָט שוין אַליין נישט געוואוסט, צי איז דאָס ער אָדער נישט, צי איז דאָס אַלץ נאָר אַ שפּיל, אַ קאָמעדיע אָדער אַ טרויעריגער אמת, ס'האָט שוין אויף איהם נישט געמאַכט קיין איינדרוק ווען ער האָט אויף אַ ווייסען שטייך איבערגעלייענט זיין נאָמען: דוד פראַנקענשטיין, געשטאָרבען דעם 14 אויגוסט 1931. מעהר גאָרנישט, גאָרנישט קיין איין וואָרט.

פאַרוואָס זענען אומעטום אויסגערעכענט געוואָרען די מעלות פון יעדען איינציגען, ווער וויים צי זענען דאָס געווען אָרענטליכע מענשען, אָדער נישט, אָבער וואָס איז איהם איצט געווען פאַראַן אונטערשיד? ער איז געשטאַנען און געקוקט, זיינע געדאַנקען האָבען גאָרנישט רעאַגיר'ט, זיין פּנים האָט זיך קיין קרום נישט געגעבען, ער איז געווען צו אַלעם גלייכגילטיג, אַ לאַנגע צייט איז ער געשטאַנען אויף דעם קבר און זיך אַליין געפרעגט.

— ווער געפינט זיך דאָ אונטער דעם דאָזיגען שטיין? וועמען האָט מען דאָ בעגראָבען און אָנגעגעבען זיך אַלס דוד פראַנקענשטיין, פאַרוואָס און צו וואָס האָט מען דאָס בכלל געטוהן? ווער האָט געהאַט אַ אינטערעס דערפאַר? ער איז פונקט אַזוי קלוג געווען ווי פריהער, איבעריגענס איז זיין קאָפּ צו שוואַך געווען דאָס אַלץ איצט צו בעגרייפען. ער וואָלט געוואָלט דאָ אַזוי שטעהען, נישט אַוועקגעהען פון דאַנען, שטעהען און זיך מעהר נישט אָפּרירען פון אָרט.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער שטרייק פון דאמען=מאגאזין= שניידער=מייסטער

שוין איינינע טעג ווי עס דויערט דער שטרייק ביי די דאמען-מאגאזין-שניידער-מייסטער דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב די שווערע עקא-נאמישע בעדינגונגען פון די בעלי מלאכות. צוליב דער מאקסיק פון די ארבייטס-געבער וועלכע שטעלן פעסט די פרייזען צום קומענדיגען סעזאן, לויט דעם אראפגעריסענעם לוין פון געענדיגטען סעזאן. און די אלע ארויסגעשטעלטע פאדערונגען ווערען שטארק אונטערשטיצט מצד אלע אנגעהעריגע אין דעם פאך. ווייל די פאדערונג פון צוריקשטעלען דעם לוין פאר ארבייט ווי צום ווינטער-סעזאן פון יאהר 1931 איז איינס פון די לעבענס-נויטווענדיג-קייטען פון די שניידער. ווייל שוין דעמאלט איז דער פרייז געווען גענוג טרויעריג. און מען האט ביי איהם קוים געקאנט עקזיסטירען. אבער דאך כדי פעסטצושטעלען א געזונטע נארמע פאר אר-בייט, און צופאסענדיג זיך צו די איצטיגע קאנ-יונקטור אין האנדעל מיט קאנפעקציע, האבען די שניידערס פערשטאנען צוצופאסען דעם פרייז פאר ארבייט לויט'ן ווינטער-סעזאן פון יאהר 1931, וועלכער וועט נאך אפשר מעגליך מאכען דאס עקזיסטירען פון בעלי מלאכות.

די צווייטע פאדערונג פון אויסצאהלען יעדע וואך אין קאסע, ווערט פערשטענדליך איהר ריכ-טיגקייט, ווען מען קוקט זיך צו אין סעזאן ווי די בעלי מלאכות שטייען ביי די קאנפעקציאנערען ווי א עני בפתח, און בעטען זיך א פאר גילדען צו קאנען כאטש געבען יעדען געזעלען א קאנטא אויף זיין ארבייט פאר די וואך. און ווי נאך לאנגע אבוואריטעניש בעקומט מען א 6 חדשימדיגען וועק-סעל. און דער שניידער ערהאלטענדיג אזא כתובה ווייסט נעבעך נישט וואס מיט איהם צו טון.

די דריטע פאדערונג דאס איינשרייבען די פרייזען אין די ביכלעך איז איינע פון יענע קארדינאלסטע פראגען וואס האבען א קאלאסאלע בעדייטונג פאר דער עקזיסטענץ פון בעל-מלאכה, ווייל דער סיסטעם פון ביזאיצטיגען אברעכנונגס-ביכעל איז געווען דאס איינשרייבען פון גענומענע ארבייט און געליפערטע ארבייט. אזוי אז אב-ארבייטענדיג א גאנצען סעזאן, האט דער שניידער געהאט דעם רעכנונג, אז נאכ'ן סעזאן וועט איהם בלייבען צום אויסהאלטען ביז צום צווייטען סעזאן אזא אדער אנ'אנדערע סומע. דערווייל נישט האבענדיג קיין פאקטישע בעווייזען אויף דעם מושווה געווארענעם פרייז. האט דער מאגאזינער דעמאלט ערשט גענומען מושווה ווערען דעם פרייז פאר די אפגעארבייטע ארבייט אין סעזאן. און דער שניידער, בלייבענדיג שטעהן פאר א געשעהענעם פאקט מיט אנ'אפגערעכענט ביכעל און לעדיגע טאשען אויף ווייטער אויסצוהאלטען.

ווען מען נעמט צוזאמען אט די אלע מאמענטען ווערט קלאר די סיבות פון פער'עקשנ'טען שטרייק אין דאמען-מאגאזין-פאך, וועלכער געהט אין דער ליניע פון גערעכטע פאדערונגען מצד די בעלי מלאכות פאר זייער עקזיסטענץ.

דער דאזיגער.

זעלבסטמארד פון א'ארבייטער-פרוי

(2) נעכטען האט זיך פער'סמ'ט מיט סובלי-מאט די 35-יאהריגע העלענא פיעקארסקא, א פרוי פון אנ'ארבייטער (פון קאפערניקא 49).

אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד איז נישט בעוואוסט.

שטורמישער ערפאלג פון „פרנסה" ביי די ווילנער

די פריילינע מוזיקאלישע קאמעדיע „פרנסה" געהט ביי די „ווילנער" מיט א שטורמישען ער-פאלג. די פארשטעלונג איז שוין בעזוכט געווארען פון טויזענדער מענשען. אלע געהען אוועק פון דער פארשטעלונג בעגייסטערט פון אויסגעצייכנע-טען שפילען פון גאנצען אנסאמבל. די פרעהליכע רעוויע אין דריטען אקט ווערט דורכ'ן פובליקום הייס אפלאדירט און די טענץ אין פרעכטיגע לי-דער מוזען ביסירט ווערען.

היינט, דינסטאג ווידער „פרנסה" צו פאפו-לערע פרייזען.

מרים קאראלאווא'ס

גאסטשפילען אין פילהארמאניע

צוליב דעם וואס ס'איז געלונגען צו פער-לענגערען די גאסטשפילען פון מרים קאראלאווא נאך אויף איינינע טעג: ווערט צוגעגרייט א פרעמ-יערע פון א נייע גרויסע אויסשטאטונג אפערעטע א. נ. „די אונגארישע קרעטשמע" וואס איז גע-שפילט געווארען אין אמעריקא א גאנצען סעזאן, די פרעמיערע קומט פאר היינטיגען פרייטאג און שבת, אנטייל די גוט בעקאנטע מרים קאראלאווא, קאמבאראוו, א. טעפנער און דאס גאנצע פילהאר-מאניע אנסאמבל.

היינט און מארגען ווערט געגעבען די לעצטע 2 מאל די דאפעלטע פארשטעלונג 1) אהן א מאמע 2) א גרויסער קאנצערט מיט אנטייל מרים קארא-לאווא, קאמבאראוו, טעפנער און דאס גאנצע אנ-סמבל.

קויפט ביי אונזערע אנאנסען-געבער

גרויסער ערפאלג פון לייוויק'ס „קייטען"

דער לאדזער עולם האט ווירקליך ארויסגע-וויזען דעם גרעסטען אינטערעס פאר דער הערלי-כער פארשטעלונג אין „סקאלא"-טעאטער. און נישט נאר ארבייטער-מאסען האבען אנגעהויבען טאג-איין, טאג-אויס פערפולען דאס טעאטער, נאר אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

דער אנסאמבל – ווערט נישט אראפגעלאזט פון דער ביהנע צוליב די אוואציעס וואס עס ווערט געמאכט נאך יעדער אקט.

היינט ווערט שוין „קייטען" געשפילט צום 6-טען מאל.

ד"ר סעוועריז סטערלינג

שבת איז אין ראבקי געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר דער בעריהמטער לאדזער דאקטאר-מעדיצין סעוועריז סטערלינג. דער טויטער קערפער איז שוין איבערגעפיהרט געווארען קיין לאדז און די לויה וועט פארקומען מארגען, מיטוואך, האלב 2 בייטאג פון טהרה-הויז ביים יודישען בית-עולם.

ד"ר סטערלינג איז געבוירען געווארען אין יאהר 1864 אין גוסטיק, נעבען טאמאשאוו, זיין פאטער יעקב איז געווען א בעהן-בעאמטער, לאנ-גע יאהרען איז ער אויך געווען פריוואטער סעק-רעטאר ביי דעם בעריהמטען פוילישען שריפט-שטעלער קראשעווסקי. דער פערשטארבענער האט געענדיגט די מיטעל-שול אין ווארשא און פון יאהר 1883 ביז 1899 שטודירט מעדיצין. בעת זיין שטודיום האט ער געהערט צו דעם געהיימען פער-באנד פון דער פוילישער שול-יוגענד און אנטייל-גענומען אין פוילישען בעפרייאונגס-קאמף. זיין שטודיום האט ער דערגאנצט ביי די פראפעסארען בארא נאווסקי אין ווארשא, נאטנאגעל און קאסא-וויל אין וויען, זיסמאן אין מינכען און גערטנער אין יען.

זיין דאקטאר-פראקטיק האט ער אנגעהויבען אין יאהר 1891 אין טאמאשאוו און איז 1894 זיך איבערטראגען קיין לאדז, וואו ער איז גלייך בעריהמט געווארען אלס זשעני אין דער מעדיצי-נישער וויסענשאפט. אין פערלויף פון די 38 יאהר געוויסענהאפטע ארבייט אין לאדז האט ער פער-עפענטליכט 54 ערנסטע וויסענשאפטליכע ארבי-טען, 51 פובליקאציעס וועגען געזעלשאפטליכער מעדיצין, היגיענע, מעדיצינישע קריטיק. קינדער-ערציהונג; ער האט אויך ארויסגעגעבען פאפולערע ארבייטען און איבערזעצונגען און בעריכטען פון דער מעדיצינישער ליטעראטור.

ער האט רעדאגירט א רייה מעדיצינישע צייטשריפטען און בעגרינדערס שטארק געארבייט אויפ'ן געביט צו בעקעמפען שווינדזוכט. געווען מאריזצער פון דאקטוירים פעראיין אין לאדז, מיט-געארבייט אין „טאז". פרעזעס פון דער היגיענישער געזעלשאפט, ערען-מיטגליד פון העכסטען געזונד-הייטס-ראט אין פוילען, פרעזעס פון דער ליגע געגען שווינדזוכט, גרינדער פון דעם שווינדזוכט-סאנאטאריום אין כאיני, גרינדער פון די אנטי-שווינדזוכט בעראטונגס-שטעלען אין לאדז, פראפע-סאר פון דער „וואלגא ווסעכניצא".

אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל האט ער אנגע-הויבען צו ארבייטען אין יאהר 1898 און געווארען ארדינאטאר פון דער אפטיילונג פאר שווינדזוכט. פון דעמאלס אן אונערמידליך געארבייט פאר'ן שפיטאל ביז דער לעצטער מינוט ווען ער איז געווען הויפט-דאקטאר פון שפיטאל.

מיט יודישע פראגען האט ער זיך ווייניג פערנומען, די לעצטע יאהרען אבער געארבייט אין „טאז" און שטארק זיך אקטיגענגעשטעלט גע-גען דעם, אז דאס שפיטאל זאל ווערען פערשטאא-טישט און אוועקגענומען ווערען דעם יודישען כא-ראקטער.

* * *

אין געזונדהייטס-אמט איז נעכטען אונטער'ן פאר זי פון לאוניק ד"ר מארגוליס פארגעקומען א טרויער-זיצונג, וואו ס'איז געשאפען געווארען א לויה-קאמיטעט.

* * *

אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל איז אונטער'ן פארזיץ פון ב. וואקס פארגעקומען א טרויער-זיצונג פון דער פערוואלטונג צוזאמען מיט די ארדינאטארען. ס'זענען געהאלטען געווארען רעדעס, אין וועלכע ס'זענען אפגעשאצט געווארען די גרויסע לייסטונגען פון פערשטארבענעם.

* * *

אין שטאטראט איז אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג וועגען אנרופען אין לאדז א גאס אויפ'ן נאמען פון פערדינסטפולען דאקטאר סטערלינג.

* * *

די לויה פון דעם חשוב'ען בירגער פון אונזער שטאט קומט פאר אויף די קאסטען פון דער קהלה און פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 32-141

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–1 מיטאג. 7697

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל מאדערנסטע סטיל - ארטען צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע

לאמפען-פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

דער שפיאן

פון מ. י. רעווין

פון טייך ביז'ן דארף וויעלקיע ראקי האבען זיך געצויגען די דייטשע טראנשייען. דעם 13-טען אפריל איז געווארען צוויי יאהר, ווי דער פראנט האט זיך נישט גערוהרט פון ארט. די אקאפעס זע-נען געגאסען געווארען פון בעטאן און האבען אויס-געזעהן ווי ריזיגע פונדאמענטען פון געביידעס, וואס וועלן אמאל געבויט ווערען... דערווייל האט דארט געוויםעלט פון זעלנער, מייז און אומפלייט...

א ברייטער קארידאר האט געפיהרט צו דעם אונטערערדישען קאסינא, וואו ס'איז געהאנגען אין דער לופטען א וואלקען רויך פון ציגארעטען און וואו דער לייטנאנט פריץ פאן מאלבערגער האט אראפגעבראכט א טיש, וואס האט געדינט פאר א ביליארד און עס-טיש צוזאמען.

אויבען אויף דער ערד האבען זיך צעבילט א פאר מאשינען-ביקסען און אנטשטומט געווארען...

אין קאסינא האט אנ'ארקעסטער פון צוויי פידלען און א וויאלאנטשעל געשפילט דעם וואלס „היימאט, היימאט, גאט מיט דיר", און ווי וויזיעס האבען זיך בעוועגט צום טאקט פארלעך... האלב שיכור'ע פרויען מיט אנטבלויזטע אקסלען און בריסט.

עפעס עקעלהאפטעס און עפעס געמיינזאמעס איז געווען צווישען דעם, וואס עס איז פארגעקו-מען אונטען צום טאקט פון לוישען ווייכען וואלס און די ארגיעס, וואס האבען זיך אפגעשפילט אוי-בען צום טאקט פון בילצען פון די מאשינען-ביקסען און קוילענווארפערס.

– מאאס! – האט דורכגעדונערט אין דעם קאסינא-רויך – מאאס פאס מאל אויף – האט גע-רעוועט פריץ פאן מאלבערגער – קרעם!

מאאס, מאזעס, משה ווי ער פלעגט הייסען אינדערהיים איז אונטערגעלאפען, צוגעטראגען פרי-שען קרעם.

שווארץ, קליין, אומגעלומפערט, מיט א לאנ-גען האלז און קיומע אייגעלעך, האט ער אויסגע-זעהן מעהר ווי א יאפאניער, איידער א יוד.

ווען מען האט איהם אנגעטאן די מיליטערי-שע בגדים, האט ער געמאכט דעם איינדרוק פון אנ'אומגעלומפערטען פויגעל אין א זעלנערישע הי-טעל – א קאריקאטור פון א זעלנער... און ווען עס איז אויסגעקומען צו שיסען אויף די איבונגען – האט ער נעשאסען; נאר ווי ס'איז נעקומען זיין רייה און מ'האט איהם אוועקגעשיקט אויף דער ערשטער ליניע און ער האט דערזעהן א קופע גופים צוזאמענגעשלעפטע פאר א „ברודער-קבר", האט ער זיך געגעבען א נדר נישט צו שיסען און ער האט נישט געשאסען... ווען נישט דער לייטנאנט פריץ,

דער קאמאנדיר פון דער גאנצער גרופע צו וועל-כער ער, משה, האט געהערט, וואלטען זיינע ביי-נער שוין לאנג גערוהט אין א ברודער-קבר נאך א פעלד-געריכט.

דעם לייטנאנט איז ער געפעלען געווארען. ער האט איהם גענומען פאר א משרת – „פיינלינג יודע" האט ער איהם גערופען, דערנאך „יודע", דערנאך פון דער הטלער הויט מאזעס און איצט „מאאס".

משה האט געטאן זיין ארבעט, ווי א שיכור, בכדי צו פערגעסען זיך. ער האט געווארט... גע-ווארט, עס זאל ווערען שלום. דער שכל הישר דער-לאזט דאך נישט, אז מענטשען זאלען זיך שעכטען און שעכטען אהן א סוף... מען וועט זיך דאך ארומ-זעהן, אז עס איז א משוגעת...

און יעדעס מאל ווען ער פלעגט איינדרימ-לען, פלעגט זיך איהם חלומ'ען זיין מרים... דער טאטע בעריל זעליג'ס און גאליציאנער שטעטעל, וואו ער האט געהאט א קרעמעל.

זיין בעסטער פריינד איז געווען דער קוכער לודוויק, וואס האט אויסגעזעהן ווי א שטיק אויפ-געגאנגען טייג, און אז ער איז געגאנגען האבען זיך איהם די באקען געוויגט ווי רויע חלה.

ביי לודוויקען האט זיך משה געלערנט באקען.

לודוויק פלעגט איהם טרייסטען:

„וויר ווערדען די רוסישע שווינען", פלעגט ער נישט דערענדיגען. „עס ווירר פרידען זיין ווירסט איין בעקער ווערדען".

„יאוואל", פלעגט איהם שטענדיג משה ענט-פערן.

מאאס האט זיך טאקע גענומען צו דער אר-בייט. אין דער קעשענע, וואס געפינט זיך אין דער אונטער-זייט פון די הויזען האט ער געהאט א ביכעלע. האט ער דארט געשריבען:

„ליאדעס, צוקלאפען אייא דע געלצכלאך בע זינדא 10 פינט דיקא וואנילע –

קאכען א האלבע שעה דרייען אין אייז.

טארט – פיענע א האלב פינט מעהל גיסען אויף פאפיער" א.א.ז"וו.

די אותיות האבען אויסגעזעהן עפעס ווי אומגעלומפערטע בעשעפענישען אנגעווארפענע אהן א סדר.

יא. ער האט זיך געגרייט, אט מארגען שלום און ער וועט מיט מרים'ן באקען... אנ'אייגענע בע-קעריי... און די שמש'טע און די רביצין קומען א פרייטאג אויף שבת איינקויפען... און פאר א טשא-לענט וועט מען נעהמען א דרייער.

די קאסינא איז פערוואנדעלט געווארען אין א געריכט. מאאס'ן האט מען גע'משפט פאר שפיא-נאזש. פאקטישע בעווייזען: א ביכעלע מיט אומ-פערשטענדליכע צייכענס מיט אנ'ארט, וואס האט שטארק דערמאנט דעם פלאן פון די טראנשייען – טארט – און דערביי איז געווען א ציפער 1/2, וואס האט פונקט געשטימט מיט דעם אפשטאנד, וואס איז געווען פון קאסינא ביז א פערבארגענער טעלעפאן-סטאציע, וועלכע האט פעראייניגט מיט דעם הויפט-שטאב.

אפילו פאן מאלבערגער האט איהם שוין נישט געקענט ראטעווען...

רעווי-טעאטער
„GONG“
אין גארטען „SCALA“
17 שרודמיעסקא 17

היינט, דעם 9-טען ה. י.
פרעהליכע פרעמיערע
„ליבע מיט שטערונגען“
מיט'ן אנטייל מיט אסטן פון ווארשאווער טעאטערס, ווי: Ida Ernestówna, Nia Carra, Nina Tomska, Maks Boczkowski, Wł. Sadowski, Konrnd Ostrowski, Henryk Wróblewski, T. Gajewski, J. Darski, M. Popławski i balet „STELLA“.
אנהויב אין וואכן-טעג 2 פארשטעלונגען 8 און 10 אווענד, שבת, זונטאג און יו"ט: 6, 8, 10 אווענד.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס
אייזען - ניקעל-
בעטען
מאטראצען
ספרענזינאווע „Patent“
ווירזשימאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL“, Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

אלע דארפען וויסען
אז די פירמע
פערדער זגערזשער 7
לוטאמירערסקא 2 און זגערזשער 20
איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען
דאמען- און מענער-היטען
פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף גענצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.
געדענקט די אדרעסען!

Zapisy do wszystkich klas
pierwszej w Łodzi wzorowej
7 kl. koedukacyjnej prywatnej Szkoły Powszechnej
(prowadzonej metodą szkoły pracy) oraz do powstającego
Gimnazjum Męskiego Humanistycznego
Zenona Poznera
przyjmuje kancelarja przy ul. ZAWADZKIEJ 1, III p. tel. 237-27
od dnia 1 sierpnia w godz. 10—12 rano i 16—18 po poł.

Czesne w przedszkolu:	— 20.—	Zł. miesięcznie
Oddziały I. II,	— 25.—	„ „
„ III. IV.	— 30.—	„ „
„ V. VI. VII.	— 35.—	„ „
Klasy: IV. V.	— 40.—	„ „
„ VI. VII.	— 45.—	„ „

4703
Dzieci urzędników komunalnych i państwowych korzystają z zniżki.

חדר „תורה ודת“
עם גן-ילדים
פל. וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר יעדען טאג פון 9—1 בייטאג.
עלטערן! פארשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת“, וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
צוליב'ן קריזיס — **הנחה-פרייזען.**

4733
בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט די געעהרטע קונדען, אז מיין **רעסטאראן** איז נישט איבערגעטראגען געווארען און אונטער דעמזעלבען אדרעס **6 זשעלאזנא 6** גיט ער ארויס ווייטער
געשמאקע, היימישע מיטאגען פון 3 געגג פון **2.50**
צוזאמען מיט בעדינונג. פערשידענע פליישען אלע טאג לויט אויסוואהל.
יוסף באררדיני, זשעלאזנא 6
פראנט 1 שט. טעל. 107 65.
מ'נעהמט אן בעשטעלונגען צוצושטעלען מיטאגען אהיים

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראבירעווינר בעווייזינגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-גארטעלען און אפפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטע-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-כער, פראפ. ד"ר בר. קיפראנאווסקי און אויך אנדערע.
מען נעהמט אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דאנק איך הערצליך פאר'ן אפראטעווען מיין קינד פון א שווערער פערקרימונג (פאראליזש פון די פיס) דורכ'ן פערלעגען א ספעציעלען הייל-ארטאפעדישען גארטעל לויט זיין מעטאדע. דאס קינד איז איצט גענצליך געזונד און גלייך.
(—) **Szklarowie.**

ראהמען-פאבריק
די ערשטע יודישע
פון י. צווילינג, לאדז,
בארוטאוויטשא 11, (אין הויף)
עמפפעהלט **צו פאבריקס-פרייזען**
זעמטליכע איינראהמונגען אין
ראהמען
לייסטען, סטיל, אוואהל
ווי אויך לייסטען צו טאפעטען און גארדין קאסטען אין א גרויסען אויסוואהל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארט.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Doktór
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
choróby skórne,
weneryczne
i moczopłciowe
(Naświetlania promeniami Roentgena.
Przyjmuje od 8[30] do 9½ rano, od 1-ej do 2[30] pp od 6 do 8[30] w., w nied. zielę i święta od 9 do 11[30] rano.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעהמט אן פון 1—3 און פון 5—8 אוו.

Dr. med. Ziomkowski
הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
6-go Sierpnia 2
נ. חמא אן פון 8 ביז 8.30 פריה, פון 2—4 נאכמ. און פון 7.30 ביז 9 אווענד. זונטאג און יום-טוב פון 10—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 נאכמ. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.
זונטאג און חגאות פון 11—2.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

בילינער ווי איבעראל
אויפ'ן זומער-סעזאן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויסארבייטונג. לעזשאקעס, האמאקעס, קינדער-בענקעלעך, אייזערנע צוזאמענלייג-בעטלעך, מאטראצען. ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס-פרייזען עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁOZEK
66 Piotrkowska 66
פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA“
בעמ.: כ'בארג אויס בעטלעך אויף זומער-וואוינונגען

„PRACA“
געזעלש. צו פערשפרייטען פאך-ארבייט צווישען יודישע פרויען
וואולטשאנסקא 21, טעל. 167-15
ס'ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון שילערינס אויף פאלג. אפטיילונגען: 1) נארסעטען-פאך, 2) דאמען-שניידעריי, 3) האנד-שטיקעריי, 4) היטען-פוצערינס, 5) וועש-נייהערינס, 6) אנדולאציעס און 7) מאניקור.
4691
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9—1 און 3—6.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

בריוו פאסטענס
עס ווערט געזוכט א העבראאישער זעצער. זיך ווענדען אין „אגודה“, נארוטאוויטשא 11 פון 12—1 און פון 8—9 אווענד.
4736

ס'איז נויטיג א מיידעל צו לייכטע פאך-ארבייט, באלד געצאהלט. זאווישא 26, וו. 85.

ס'ווערען געזוכט פון זאפארט קוואליפיצירטע רעפעזירקעס צו סוועטערס. נאוואמיעסקא 26, ביי מעשבערג.

קויף און פערקויף
עס איז דא צו פערקויפען א 20-ער ראשעל-מאשין מיט אויטאמאט פריייזווירדיג. צו ערפאהרען ביי ווישעגראדזקי, פיעטריקאווער 41, רעכטע אפ. 2-טער איינגאנג.
4736

פערשידענעס
כ'נעהם אן ארבייט רענדער צו העגטשקעס אויף א 8-ער מאשין זעהר ביליג. אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „רענדער“.
4738

לאקאלען
ביליג צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב צוזאמען אדער בעזונדער אויף פראנציסקאנער 56. צו ערפאהרען ביי גאלבאך.

איינציגע אנשטענדיגע יונגעלייט קענען בעקומען לאושי ביי אן אינטעליגענטער פאמיליע געגען ביליגען מאנאטליכען אפצאהל. צו ערפאהרען סאמארסקא 14, פראנט, 2. שט. וו. 5—4.
4740

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען,
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

„SANATO“
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בדים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116-33
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטע
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציגע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך **וויזיטען אין שטאט.**
רענטגען-בעשטראל. נגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אהיים, אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען פייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר. אין דער צייט 8 שפאלטען
אין טעקסט — 40 — . . . . 60 — . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט — 12 — . . . . 18 — . . . 8 .
מינימום פון דער שורה 50 גראש. . . . 100 . . . טעלעפאנען — 10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bzmatowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 81.